

9 772288 095006

საზოგადოებრივ-ლიბერალური ჟურნალი

თარგმნელი
გიორგი მჭედლი

პრილი

ფასი 2 ლარი

1134 / 2
2017

2017/სოციალური

11 (265)

ანტურ ჩაბოძა
პირველთაშვილი ხილვა

პერსონა	1	ირაკლი ყოლბაია არტურ რემზო და პირველი ნიღვა
	7	არტურ რემზოს პირადი მიმონერიდან ფრანგულიდან თარგმნა ქეთევან კოკოზაშვილმა
თარგმანი	13	გიუნტერ აიხი გერმანულიდან თარგმნა დათო ბარბაქაძემ
	18	უოლტ უიტმენი თარგმნა ქარდა ქარდუხმა
პროზა	20	გიორგი გამსახურდია წითელი ავტობუსი
პოეზია	23	ნუგზარ ზაზანაშვილი
	27	შოთა შაპავა
	31	ანდრო დადიანი
	35	რადი ქართველიშვილი
ნიგნის ნადიმები	37	მალხაზ ხარბედია „მოზი დიკი“ ანუ ოცნება ალუბალზე
რეცენზია	44	ჯაბა ზარქუა ორიგინალი ანაცვლებს ასლს

გარეკანი: მამუკა ტყეშელაშვილი

არილი

საზოგადოებრივ-ლიტერატურული ასოციაცია
"არილის" ყოველთვიური გამოცემა

The Literary Magazine "Arili"

რედაქტორები
მალხაზ ხარბედია
შადიმან შაშანაძე

მხატვარი მამუკა ტყეშელაშვილი

კორექტორი ინა არჩუაშვილი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა თამაზ ჩხაიძე

პროექტის ნიშნული ეკა ხარბედია

სარედაქციო საბჭო

რადი ამალღობელი, ია ანთაძე, ანდრო ბუაჩიძე,
ლაშა ბუღაძე, თამაზ ვასაძე, გიორგი კეკელიძე,
ზურაბ კიკნაძე, ვასილ მაღლაფერიძე,
ზვიად რატინი, ჯიმშერ რეხვიაშვილი,
ირაკლი სამსონაძე, გულსუნდა სიხარულიძე,
ბაკურ სულაკაური, ირმა ტაველიძე,
ქეთი ქანთარია, პაატა მამუგია, ზაზა ჭილაძე.

არილი - ფასსამდებარე სინდონდოთ

სტუმრები-სამა

არილი - მისი შუბი, რამიზი ფაშაგარი

ქართული ენის განხორციელოთ ლექსიკონი

არილი - მანამდე, რამდე ქართული ლიტერატურის
მხარეში

ხალხური

ელექტრონული ფოსტა: info@arilimag.ge
ვებგვერდი: arilimag.ge

გამოდის 1993 წლიდან

© ფურნალში გამოქვეყნებული მასალების გამოყენება
"არილის" რედაქციის ნებართვის გარეშე აკრძალულია

ფურნალი განთავსებულია
საქართველოს ელექტრონული
დეგლო დაცვით ანთისტროს
ფინანსური მხარდაჭერით

მოლდუცილინის მტკიცება, რომ „პოეზია სამიში თამაშია“, რამდენიმე ცნობილ მსხვერპლშეწირვაში მხოვედს ეკვივალენტს, ესენია: ბოლშევიკის ტანჯვა, სერვილის თვითმკვლელობა, რემბოს ნაადრევ დიდებება, ლიტერატურის იდეალიზმი და ფსევდორელი ყოფნა, არტის ცხოვრება და შემოქმედება...

ეს პოეტები, და კიდევ რამდენიმე სხვა, იმით არიან დაკავშირებული, რომ გააქარწყლეს — ანდა სცადეს გაქარწყლებიანთ, — მანძილი, რომლითაც სამოგადოება ამორებს ხელოვნებას და ცხოვრებას.

მაგრამ რას უნდა ნიშნავდეს მსგავსი სურვილი, რას ესწრაფვის ასეთი პოეტი? პირველწმნილ ხილვას, გამოთქვამს ვარაუდს. და რა არის პირველქმნილი ხილვა?

ჩვეუთვის ცნობილია, რომ ამერიკელ ინდიელებს, სულ მცირე, ორი სამყაროს არსებობის სწამდათ: ორი სამყარო, რომელიც თანაარსებობს ამ სამყაროს; თუკი ერთი მათგანი ჩვეულებრივი, ყოველდღიური სამყაროა, რომელშიც მუდმივად ვიმყოფებით, მეორე არის რადიკალური მდგომარეობა და მას ინდიელები ევლურ სამყაროს ეიხანდნენ. ევლურ სამყაროში მყოფი უზრუნველბა თავის პირვადელ მდგომარეობას, სცდება თავის ადამიანურ საზღვრებს, სირთულის გარეშე გადის მრავალ საზღვრიდან, ყაუღრება ცხოველების, უსვენს ყვავილებს, უშუალოდ შეიგრძნობს ბუნების ძალებსა და ენერგიებს, ღმერთებს, არმდილებს, სულებს; და ადამიანი, რომელსაც შეუძლია და ეცისრება ამ გზის გაკვლევა, არის მამიანი. და რა არის ამმა განსაკუთრებული? მინიერ მდგომარეობას აგრეთვე რადიკალურად სცილდება უამრავი ადამიანი, რომელიც გონების შემცველ სუბტანციებს მოიძიბარს, რასაც, სხვათა შორის, მოცხადრდნენ მამანებიც. პო, მაგრამ მამანის მიზანია განსაკუთრებული, მისი რწმენა და მისი შინაგანი ძალები, სამქმ ისაა, რომ იმავე ინდიელების რწმენით, ამ განსხვავებას, მამანის „ყოველდღიურ“ და „ევლურ“ სამყაროებს შორის ყოველთვის არ უარსება, — სამყარო უწინ იყო ერთიანი, მთლიანი; ხლეჩა მოხდა ნიხილად მას მერე, რაც ეგროველებმა დაიპყრეს ეს მიწები, ნაართებს ამ ხალხს თავისუფლება, სულაც, თავისი სამყარო; ამის შემდეგ გადაიხვეწნა პირველქმნილი ხილვა ფარულ ტერიტორიებში, ადამიანის არაცნობიერის უღრმეს კუნჭულებში; ამის მერე მიატრევს ღმერთებში და სულებში დღის სინათლე, შეჩვეულებს ბუნებაში, ყველალება, მცენარეებში და ცხოველებში ადამიანთან ურთიერთობა. შეიქმნა ხილვების (თუ იდეების) სამყაროს ასლი. ამიტომ დაკისრა მამანს, დაუკავშირდეს დაკარგულ, ევლურ სამყაროს, თავისი ხილვით აღადგინოს უზრუნველი ერთიანობა.

იგივე შრახვა ამორავებს თანამედროვე გიზონერ პოეტს. მაგრამ თუკი გვაქვს უამრავი ცნობა მამანების სასწაულებრივ ქმედებათა შესახებ, მა-

თი მაგია, ხორცმესხმული, ცვლანათი ნილდ პოეტი, არსოვრეად მარტოსული და თავისა სხვა გადოებიდან გარყული, გარდაეული მარტოსისაა განწირული, მსხვერპლშეწირვა, ანბობა აღიარდა პოსარნიკი და ასახლებს ასეთი სწრაფი ასეთი მსხვერპლშეწირვის, ასეთი მარტოსის რაზე ნიშნე მაგალითს. თუნცა მცენებება, რომ ბოლშევიკიშედეგა მხოლოდ პირობითად შეიძლება მოვდეს ამ კატეგორიაში; ნერვითან მხოლოდ რელია შეიძლება ჩავთვალოთ ამ ტრაგიკული ტრეგორიის ბრწყინვალე ჩანაწერად; საერთოდ, აცერთ ევროპელ პოეტს, მე-19 საუკუნის მათგან არ შეიძლება პირვადელი ხილვის წვდოა, არც წელ მის სურვილი. უიტმენი შესაძლოა, თანამედროვე კიზონერულ ტრადიციში პირველი — არაუროპელი, თუნცა ერთ-ერთ მთავარ დასავლურ ზე მერს. ანკარა და უნიკალური განიხილვის უსიამო ბლეკი, მიაი გვიანდელი, ნიხანწარმეტველური წიგნები, მაგრამ ბლეკიაც კი, მიუხედავად მიაი გვიხისა და მისი ხილვის სიმძაფრისა, და დადარი კრისტიანული შეზღუდვები უკეტაქმნა გზას პირვადელი ხილვიკიკე.

ამ გზაზე რემბო არის არა მხოლოდ სამაგალითი, არამედ, საგარეულოდ, პირველი პოეტი ქველ შემთხვევაში, იმათგან, ვისი სახელიც დღეს ცნობილია ჩვენთვის). რემბოსია ეს ლტოლვა, მსხვერპლშეწირვა და ეს გარდაეული მარტოსი. რემბო ილტვის, ხილვის გზით ნამალოს ზღვარი ცხირებასა და შემოქმედებას შორის, მაგრამ მარტოსი. მეგველი გვენატრა, ნარმოგვედგინა რემბო აფრიკული წლები ამ შეუძლებელ გაერთიანება ევლურისა და ყოველდღიურის შეუღლება, მაგრამ თუ ამ პერიოდის მიმოხეიტი ვიმსჯელებთ, რემბო ყურ იპოვა აფრიკაში (ცხოვრებამში) ის, რასაც „გამონათებანი“ (შემოქმედება) გვაპრდებოდა. მაგრამ ეს დაპირება, ნაწიერი ხილვა, უკვე ეროვნულ განარყვება და მნიშვნელოვანია გავიგოთ მისიზება.

რაც ყველაზე მეტად აღმადრთოვანებს რემბოთან, არის არა იმდენად ის, რომ, 16-დან 20 წლამდე დაახლოებით ხუთ წელიწადში, მან შეიქმნა პირველი ტრეგორიული ყველა ჩვენთვის ცნობილ ლიტერატურულ თავან ერთ-ერთი ყველაზე შთამბეჭდავი, არამედ ის, რომ ეს ასე მცირე დროში, ასეთ ადრეულ ასაკში შექმნილი შემოქმედება შეიძლება დაიყოს ორ ძამკარად გამიჯნულ ნაწილად, ორ პერიოდად: რემბოების გასაყვება და შესაქმნელად ნეს მერ სხვა პოეტს სულ მთავრად რამდენიმე ათწლეული დასჭირდებოდა. ამ ორ პერიოდს შეიძლება ჯდოს ადრეული და გვიანდელი (პირობითად და უტაოდენი ირონიით), თვითრ და მავი, დახურულ და ღია, — სულერთია; მთავარია, რომ პირველი ამაგანი — ლექსები, შექმნილი 16-17 წლის ასაკში (1857-1 წლებში) — უნიკალური და ყირტუოზულია, აღესანდრული საღვთო ფორმის შედევრები, რომ-

2. მაგრამ „რომ განწმენდილენ ნენ აქლის კარბჭებეი, ყველაფერი წარმოუდგებოდა კაცს ასეთად, როგორიც არს უსასრულო. რადგან კაცმა გამოკეტა თავისი თავი, სანამ ხელავს ყოველგვან თავისი მღვიმის გიზონ პაპრალიდს“ (ბლეკი, ნაწილობა და ჯოჯოხეთის ქრისანება)

ბიჭ საკმარისი იქნებოდა, პოეტისთვის საბავშვო ადგილი გამოეყო XIX საუკუნის თრანსფორმაციის პერიოდში; მაგრამ მხოლოდ მეორე პერიოდია, რომელიც რეზონანსს ქმნის ჩინოვნიკების წესდებით მოხმადე ფეოდალურ, რასაც კი მისი დროის დასაგეგმური ლიტერატურა წარმოადგენს, და გაიჭრა იმ დროს სოციალური, ადამიანური უსიყვარულო იერარქია სრულიად მომწველი, სადაც კლასიკური ბუნების წინააღმდეგ აღარ იმდენი ავტორული დონა იმყოფებოდა.

მაგრამ რა არის ამ ცვაძი აქტის საფასური? ჯამი ჯოჯოხეთში, მისი რეზონანსი უფროდებს სხვა პოეტებს, რომლებიც მანამდე დეკლარაციას ჯოჯოხეთში (ორგანოს; დანტე).

თავის ბოლოდან რეზონანსი პირველად „მოქმედებებს“ 17 წლის ააკიმ აცხადებს; გზის გაკეთება იწყება მთელი ნაგებობის და მხოვებით (რომელიც ურთივარ *ars poetica*-დ გამოდგება) ამ „გვიანდელი“ პერიოდისთვის, განაგრძება ახალი ლექსები, უხილავ სიღრმეებს აღწევს ჟამი ჯოჯოხეთში-ს გზით; ნაღვლიან შეუძლებელში გვირგვინდება გამოხატულებით.

ჟამი ჯოჯოხეთში და სიტყვის ალქიმია

ჟამი ჯოჯოხეთში, მისი ნამდვილი ბუნება და საბოლოო საფე, როგორც ჩანს, წინასწარ რეზონანსითავე იკავიან იდუმალებას წარმოადგენდა, რა-განაც, მკითხველს, მკითხველისთვის წარმოადგენდა. თავის წინადაქმნის ის უნოდებს „განაგრძელების“ „წინადაქმნის“ „წინადაქმნის“ (თუ, სულაც, შინაგანად - *livre n'vire*). მაგრამ ამასთან არცერთი არ მოუთხოვდა არც ავტორი, არც ადმინისტრაციის თხოვნები. მექანდლები, რომ ჟამი ჯოჯოხეთში აღმსარებლობის ლიტერატურის ნიშნად, ჩემი დროს რწმუნით, გვლახავ დიდი გაუგებრობა, რაც კი ბოლო საუკუნის მანძილზე დაატყდა თავს რეზონანსს და მისი ნამდვილი ბუნება; გაუგებრობა განსაკუთრებით სამწიხრო იმის გამო, რომ ის მეტისმეტად ართულებს წარმართების ავტორიზაციას, ღრმა და მთავარად იმდენად, რამდენადაც უფროდებს რწმუნით თავის სიმართლას შეიძლება უსიყვარულო ავტორიზაციული; - და რატომაც არა, თუ მსგავსი ფანტაზიისთვის ყველაზე უფროდებს თვითგამოხატვის გულსხმობას, განაგრძება, რომელიც ვინა, ინტელექტუალური სრულყოფილი კარგის არსი და გზის უთმობს ყველაფერს, რაც პირველი იცის და არ იცის მუხლად და სამსახრის შესახებ. ავტორიზაციული მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც შეიძლება ანტონიონ არტის და ანრი მონის პირველი იქნება ავტორიზაციული. და ჟამი ჯოჯოხეთში, მისი სიტყვის ალქიმია, იმდენადვე პასუხისმგებელი თანამედროვე პოეზიის მექანიზმზე, რამდენადაც უფროდებს ისტორიული შედეგის.

არაფერია არც ამ თხოვნებში, არც მისი შექმნის ისტორიაში, არც მისი ავტორიზაციის, სულ მცირე, არაწარმოებით რომ არ იყოს დადგენილი, და

რეზონანსი გენია სწორედ ისაა, რომ ამ დროს გადმოცემად, მის მოახლოებლად და შესაყრობად, ახალ ენა იცოვებს, ახლებურ პოეზიას, ახალ პოეზიას, რომელიც, კლასიკური გავიგება, აღარცერთი ამასთან არაა, და რომელსაც არ გვინდა საკუთარი არაწარმოებით. ჟამი ჯოჯოხეთში („წინადაქმნის“ საბავშვო გვერდი წვეულის რეველიდან - როგორც მას თავად რეზონანსი უნოდებს) დაწვეული და გარეგანი, დაბნეული და დამაბნელებელი მანარმოების, ზუსტად იმდენად, რამდენადაც სჭირდება; ხშირად ყოველი მომდევნო სიტყვა მასში ენისაღმდგენად წინაა, ან თავისავე თავს. უარყოფის, აბათილებს; არაა აქ აღარცერთი ფრაზა, წინადაქმნა, რომ არ იკონსტრუირდება, მათი ჯოჯოხეთის ცეცხლები გახეხული მოქმედების მსგავსად. იმ არ გვერდში, რომ მსგავსი ენის მექანიზმის რეზონანსი აღმსარებლობის სურვილი ან სინანული აწვევს, არამედ აუცილებლობა, დაივიწყოს ფიქრი გატყობის მომენტში, მე-იყროს აზრი, იმთხებით აზრის წინააღმდეგ, მოიხილოს, და გამოხატოს, თუ გვინდა, „მე“, რომელიც სადაცაა გაქრება; არაფერი, რომელიც ცნობიერება გაქრა თხრობა, მოთხოვნა იმ ენა, რომელიც რეზონანსი შექმნა თავისი სიტყვის ალქიმია.

და თუ ნაინდამაინც გვსურს, შევენარჩუნოთ ამ „ჯოჯოხეთში“ შეიქმნილი აღმსარებლობა, უნდა ვიკითხოთ: ვის აღსარებას ვიპოვებ? ვინ იხსენებს, ან რა? ცხრამეტი წლის ბიჭი, რომელიც მთელი ძალისხმევით თავისი წარმართობის, თავისი „შეიქმნილი“ მექანიზმის მექანიზმს განაგრძობდა, რითა ეცხვო თავი მხოლოდ პოეტად, წყევლად, მდებარე მოდების წარმომადგენლად, წარმართად, ზნაგად? უდავოდ მძიმე ცოდება: გენიალური ბიჭი, დატანილი თავისი მეზობელი და უაზრო ბავშვობით, მძიმეადეცხვო ცდილობას, ცეცხლს, ღრმის, მექანიზმებს, ეს მოამბეჭდავი ან შემზარავი მიღწევა იცის. სინამდვილეში, მექანიზმები, აქვე ისაა, რომ თუკი ავტორიზაციის აღმსარებას უსმენს ამ ჯოჯოხეთში გვერდებზე, ალბათ მთელი კულტურის, მთელი დაავადებული ცრედილობის, მთელი მოდების აღსარება, მისი სინანული - აღსარება და სინანული, რომელიც ურთივარ პოეტის შეიქმნილი და გამოხატვა მთელი კულტურის ნაცვლად, იმის გამო, რაზეც პასუხისმგებელია ეს ცილიზაცია წარსულსა და მომავალში; ჟამი ჯოჯოხეთში გვინდა თითო რასას არა მხოლოდ განვლილი ასწლეულების, არამედ (განსაკუთრებით) მომავალი საუკუნის გამო. მეოცე საუკუნე დასრულდა, და ჟამი ჯოჯოხეთში გვრავ რეზონანსის მხოლოდური გენიის უფროდებს და ჩვენც გვრავ „ჩვენი დასავლეთისაში“ ვართ, დანაშაულებრივად, შეუცვლად. გვრავ ვრცელდება ჩვენთანავე ვერ ნაიკითხა ეს „წინადაქმნის გვერდი“ (ერთადერთი, სხვათაშორის, რაც გვრავში თავად გამოცხადება; მესამისადა, გვრავ ვრცელდება ჩვენი ვერ გაუყვარებლად, მესამისაში, იმ გენიისა ავტორიზაციის, სადაც ჩვენს ყველაზე ღრმა სურვილს მივცავართ და სადაც ჩვენი ყველაზე ღრმა ხილვა, ღრმა ცოდნა იმდენია.

მთლიანობაში, რომელიც რეზონანსი იდუმალი ცხოვრებისა და მექანიზმების გარშემო ფორმირ-

და, ცენტრალური ადგილი „სპირიტუალურ ნადირობა“ უჭირავს - ესაა პოემა, რომელიც - გვაუნებს ვერტენი - რემბოს შედევრი იყო, და რომელიც სინამდვილეში არ არსებობს. მაგრამ სრული სიმართლე ისაა, რომ ეს პოემა არსებობს და ის წინამდებარე წიგნის გულში იმალება. მკითხველზეა, დაუფლოს სიტყვის ალქიმისა და ყაბი ჯოჯოხეთში სპირიტუალურ ნადირობად აქციოს.

გამონათებანი

გამონათებანი და ლიტერატურის მალდორორის სიმღერები იმ ორ წიგნად მესახება, რომლებიც კარს ჭრიან ცივილიზებული ევროპიდან პირველყოფილ მდგომარეობაში. დასავლურ კულტურას მანამდე არ შეუძლებდა მსგავსი მწერლობა, წარმოქმნილი უკიდურესი ცნობიერებიდან, იმ უფსკრულიდან, სადაც ეს უკანასკნელი გზას უთმობს არაცნობიერს და სადაც ლიტერატურა ექვემდებარება პირვანდელ, ირაციონალურ, გონისმიდმიერ ხილვას, რათა, ბოლოს და ბოლოს, აღდგეს პოეზია (მაგია) სიცოცხლის და სიცოცხლე პოეზიაში. ეს ორი ტექსტი, რომელთა შედგენასაც სულ რაღაც 2-3 წელი ამორებს ერთმანეთისგან - თითქოს მცველად, დარაჯად უდგას იმ მისტიკების კარს, საიდანაც წარმოიშობა შემდგომ ვიზიონერული პოეზიის ტრადიცია მე-20 საუკუნის ლიტერატურაში. თუმცა არ ვამტკიცებ, რომ პოეტები, რომლებიც ამ ტრადიციას ეკუთვნიან, ცნობიერად აგრძელებდნენ რემბოს და ლიტერატურის ნაზს (პირიქით, ეს პოეტები არ აგრძელებდნენ არაერთარ ნაზს, გარდა პირვანდელ და საკუთარი ხილვისა და ისიც, არა აუცილებლად ცნობიერად); მაგრამ, რომ აქ იწყება პოეზია, რომელიც გრძელდება და ვრცელდება აპოლინერის, ანტონენ არტოს, ენე სეზერის, ანრი მონის, სეზარ ვაიხოს, ვინსენტ შუდინერის, ველიმირ სლენდინიკოვის და სხვა უკიდურესი ხილვისა და ცნობიერების პოეტების შემოქმედებაში — პოეტები, რომელთათვისაც პოეზია, როგორც პირველქმნილი ხილვის იარაღი, მოცემულიაა.

თუკი თავის ბრწყინვალე ნარკვევში, რომელიც წინ უძღვის ლიტერატურის სრული შემოქმედების კრებულს, ლე კლენოზი გაეჩვენა მჭიდრო კავშირი მალდორორის სიმღერებსა და პრიმიტიულ აფრიკულ სიტყვიერებას (და, შესაბამისად, კავშირის არარსებობა მალდორორის სიმღერებსა და დანარჩენ ევროპულ ლიტერატურას) შორის. მსგავსი კვლევა გამონათებანის შესახებ არ მომეპოვება; ხოლო ეს კვლევა საჭირო და მნიშვნელოვანია, თუკი გვსურს, გავიგოთ მისი პოეტური (და არა ისტორიული) კონტექსტი და შევადგინო, ვინაიდან ამ პოეზიის კითხვა; შემძლია, მხოლოდ მოსაზრება გამოვიტყვა, რა მიმართულებით უნდა ეძებოს მსურ-

ველმა — და ეს მიმართულება უამრავთაგან მხოლოდ ერთი შესაძლო მიმართულებაა. მაგალითად დავაყენოთ გვერდებზე გამონათებების გამოსწავლი ნინადადება,

როგორც კი წარღვრის იდეა დაცხრა, მოცვერი შერედა სამყურებსა და მოქანავე მაჩიტებში და ლოცვით მიმართა ცისარტყელას ოზობის ქსელის გადაღმა. (წარღვრის შემდეგ)

და ნანევები ვინებაგოს ტომის ინდიელების რიტუალური თქმულებიდან

როდესაც მოცვერმა სიკვდილის შესახებ გაიგო, გაქანა თავისი ვიკამისკენ და მიღწეა იქ წიკო-კიკილით, ჩემი ბიძები და ჩემი დიდები არ უნდა მოკვდნენ! და შერე ფიქრმა შემოღებია: ყველაფერთან მოვა სიკვდილი! თავისი ფიქრები მან უფსკრულს შეაყარა და მათ წგრევა და დანამტკიცება იწყეს.

ამ შემთხვევაში საგულისხმო არის არა მხოლოდ ის, რომ მე-19 საუკუნის ფრანგი პოეტი ისეთივე სახეებსა და „ტექნიკებს“ იყენებს, როგორებსაც „პრიმიტიული“ ინდიელი პოეტი, რომლის არსებობა და შემოქმედებაც უცნობია პირველისთვის, არამედ ისიც, თუ რა შეიძლება ამ მსგავსებამ გვასწავლოს რემბოს პოეზიის შესახებ. ინდიელებისთვის მსგავსი თხზულებები არ იყო ლიტერატურის ნიმუშები, რომლებიც გამოხატვის ფორმების სიმდიდრითა და მთქმელის წარმოსახვით უნდა დატკბებოდნენ, არამედ საკრალური, რიტუალური ტექსტები იყო, რომლებიც სამყაროს უღრმეს იდუმალელებს (ამ შემთხვევაში, სიკვდილის რაობას) ამხელდნენ. ისინი „სერიოზულად აღიქვამდნენ“ თავიანთ პოეტს; მაგრამ, რომ ასევე უნდა ვიქცევოდით ჩვენც. ამ უკიდურესი სერიოზულობის, ამ თავდადების გარეშე, შეუძლებელია დავაკმაყოფილოთ ის მოთხოვნები, რომლებსაც ვიზიონერი პოეტი უყენებს, უპირველესად, საკუთარ თავს და შემდეგ მკითხველს. ამ პროზაული ლექსებიდან მრავალი ისეთი, რომელთა სრული (ან, ყოველ შემთხვევაში, რაციონალური) გაგებაც შეუძლებელია, მაგრამ ცდილობ და ვამტკიცებ, რომ სათანადო მიდგომით, შესაძლებელია მათი სრული განცდა; არაა საკმარისი მათი წაკითხვა, — გამონათებანი, უბრალო პოეტურ კრებულზე მეტად, არის სივრცე, რომელიც უზაოვე განმობით უნდა ჩავეერთო, თუ გვერს, ამ განმობებმა გვა მისცენ ხილვას.

და ეს ყველაფერი, ისევე როგორც პოეტის მცდელობა, — ნამდლის ზღვარი ცხოვრებასა და ხელოვნებას შორის — განწირულია მარცხისთვის, რად-

3. ამათან არტონ კველავ მეტი გვერდი დაუთმო ამ პოეზიის „თეორიულ“ გაზრებას. მაგ.: „მე ვადაწმალეს ამ დროის ადამიანებს იმის გამო, რომ მავთური ზრიკებით შემოშალეს ხელი, გამეხრტა ეს სამყარო, რათა დამტკიცებინა ის. პოეზია მჭიდროდ იმისთვის, რომ ვიცხოვრო და მინდა, მას ჩემს გარშემო ვხვდავდე. და უარს ვამბობ, მივიღო ფაქტი, რომ მე, პოეტი, საგვითში გამომამწვდილს იმისთვის, რომ პოეზიის ბუნებრივ მდგომარეობაში განხორციელდეს მსურად“ (ნარილები როდღან) და მრავალს.
4. Comte de Lautréamont, Œuvres complètes, Éditions Gallimard, 1973.

განმოეცა არ აპირებს გაგვიმხილოს ის, «რაც თვითონ იცის და რაც უცნობია ჩვენითვის.» (წარდგინის შემდეგ). «მე ერთადერთს მაქვს ამ ეკლური მსვლელობის ვასაღები.» (პარადი).

ნაცნობია ამ სიტყვების ტონი: ასე მიმართავს მხოველელი უნდაცარს:

დიდი ხნის წინ დედაბრის
უნდა ემღერა ეს სიმღერა
ხორბლის ბაღსადაც აქვს თავისი სიმღერა
ბაღთან კარგი სიმღერაა
შენ არ გეტყობ?

რემონტ პოლ დენენის:

გადანერვიუტ, გაშუქოთ აბალი პოეზიის ერთი საათი;

— ინტელტ პროზა პოეზიის მომავლის შესახებ

— მოელი ანტიკური პოეზია დაგვირგინდა ბერძნული პოეზიით, პარმონიული ცხოვრება. — საბერძნეთიდან რომანტიკულ მოძრაობამდე, — შუა საუკუნეები, — გეგვდებიან წერა-კითხვის მცოდნეები, მელექსები. ენიუაიდან თეროდელუამდე, თეროდელუაიდან კაზიშირ დელაეიშიმიდე, ყველაფერი გაერთიანებული პროზაა, თამაში, უთვალავი მტერი თაობის მოადინელოება და განდიდება: რასინი თვით აისპეტაკა, სიმღერა, სიდიადე — საკმარისი იყო, ხელი შეგვებურა მისი რითმებისათვის, ავერ-დავერია მათი პემისტიკები, რათა ზეცური გვეყენი დღეს ისევე დავიწყებული ყოფილიყო, როგორც წარმოშობათა რომელიმე პირველყოფილი ავტორი. — რასინის მერე თამაში იზის იკრავს, ეს თამაში, რომელმაც ორი ასას წელიწადს გაატანა!

არც მასხარაობა, არც პარადოქსი. გონება იმდენად აღმავსებს რწმენით ამ საკითხთან დაკავშირებით, რომდენადაც ნორჩი-საფრანგეთიც¹ კი სიძულვილით არ აღესილა არასდროს. სხვათაგან, დაე ახლებმა! დაემონ წინამძებნი: შიხ ვართ და დროც თავზე საყრელია.

რომანტიკში სათანადოდ არასდროს განსჯილა. ვის უნდა განესაჯა ის? კრიტიკოსებს! რომანტიკაში, რომელიმე ასე მშვენიერად ახაბოთებენ, რომ სიმღერა ძლიერ იმეფათადაც ნამუშევარი, ეპე იფი აზრი ნამდერი და გაგებული მომძღვრლის მიერ?

არდგან მე არის სხვა, რა საყვირის ბრალია, თუკი ილიუქს და ბუკია. ეს ცხადზე ცხადია ჩემთვის: მე ჩემი აზროვნების გამოცეკვის მომსწრე ვარ: მე მას ვეყურებ, ვუანებ: მშვილდ-ისარს ვეჭვორცნი: სიმეფინა მოძრაობას იწყებს, სიღრმეშიმეტი, ანდა მთელი ძალით ამოხეთქავს სცენაზე.

ბებერ ჩერჩეტებს საკუთარი მესთვის მხოლოდ

არასწორი მიმდევრობა რომ არ გამოეჩნათ, ადარე ჩვენ მოგვინებდა ახლა, მოგვეცემა ეს მდიდრობით ზონიზი, რომელიმე უსიკვარი დროიდან მოყოლებული, აგროვებდნენ თავიანთი დაბრეცილი ტენიების ნაყოფს, თან მწერლობას იწყებდნენ!

აბებრებებში, როგორც ვთქვამ, ლექსები და ლირები რომბიკენ ემდებან. მშედეგმ, მუსიკა და რითმები თამაშია, განტყირთა. ამ წარსულის კვლევა ნუსხავს ცნობისმოყვარეებს: ბევრს აბდნიერებს ამ ანტიკურობათა განახლება: — ნება მათია. უნივერსალური გუა-გონება, ცხადია, ყოველთვის აურეკვედა თავის იდეებს; ადამიანები მოკრულდნენ ხოლმე ტენიის ამ ნაყოფის გარკვეულ ნაწილს: მათზე მოქმედებდნენ, ზიგებს წერდნენ მათზე; მოდა, სექსეც ასე მიდიოდა, ადამიანი არ მუშაობდა თავის თავზე, არ იყო ჯერ გამოღვიძებული, ანდა ჯერ არ ჩაეყვინათ დიდი სიზმრის სიხასესკი. მწერლები საჯარო მოხელეები იყვნენ: მწერალს, შემოქმედს, პოეტს, ამ კაცს არასდროს უარსებია!

სულ პირველი კვლევა კაცია, რომელსაც პოეტობა სურს, სრული თვითმშეცნება; ის თავის სულს ეძებს, მასში იხიროკება, ცდის მას, სწავლობს. შვიცნობის თუ არა, უნდა შეუდგება მის აყვავებას; ერთი შეივდიოთ მარტივი ჩანს: ყველა ტენიში მიმდინარეობს ბუნებრივი განვითარება; რამდენი გეოისტია, თავს რომ ავტორად აცხადებს; არიან კიდევ ისეთებიც, საკუთარ თავს რომ მიაწერენ თავიანთ ინტელექტუალურ წინსვლას! — მაგრამ საჭიროა სულის გაურჩხულება: კომპარაიკობის მსგავსად², თუ გნებავთ! წარმოიდგინეთ კაცი, რომელიც საზეზე შექუტებს ირავს და ნათ უჯლის.

მე ვამბობ, რომ უნდა იყო მხოველელი, უნდა აქციო თავი მხოველად.

პოეტი მხოველელი ყველა გრძნობის ხანგრძლივი, კოლესალური, გონიერული აღრევის მშედეგად ხდება. სიყვარულის, ტანჯვის, სიგიჟის ყველა სახეობა; ის იქცემა საკუთარ თავში, აწონრავს იქ ყოველგვარ სანამღაეს, რათა დატყუოს ნხოლოდ უმთავრესი. აღლურელი ტანჯვა, რომელიც მისგან უსაზღვრო რწმენას, უსაზღვრო ზეადამიანურ ძალებს მოითხოვს, რაც მას აქცევს უდიდესად დიდ ავადმყოფს, დიდ დანაშაუვითა, დიდ შეყუღათა მოროს, — და უზენაეს სწავლულად! — რადგან მან ჩააღწია მუცეზობამდე! რადგან მან ააცვია თავისი ისედაც მდიდარი სული მეტად, ვიდრე ვინმე სიყამ! ის მისხდა შეუცნობელს და როდესაც გუჯიან მშეულილი, ბოლოსდაბოლოს და კარგავს თავისივე ხილვების ცოდნა, მას იაიში ნახაბი ექნება! დღეს ის მოკვდეს ამ გაუგონარ და აღლურელ რამებში დაღაღებისას: მოვლენ სხვა სამიწელი მოზაფენები: ისინი დაიხილენ იმ პორიზონტებიდან, სადაც წინა დაილუმა!

[...]
განმავტრობ:

5. — უთარა ა კომის ტომის ინდიელმა ფრანკ პოასს, 1920 წელს.
6. Jeune-France. იგულისხმება, როგორც ჩანს, ფრანგი რომანტიკოსების მოძრაობა, შექმნილი 1830 წელს, ამით ზომის ტრარ დე ზერვალი, თელილ გოტე და თვით ამ წერილის ადრეატი პოლ დემპიკი.
7. Comarichos - პოეტის კაცია რომელიც იცინის პერსონაჟები, რომლებიც ზაფხუბს იტაცებენ და აბაიზიუბებს ჩემდგომ გამაოაყენად.

ანუ პოეტი მართლაც ცეცხლის ქერდია.

ის პასუხს აგებს კაცობრიობაზე, ცხოველებზეც კი; ის ვალდებულია განაცხადებინოს, შეაბოს, შეასწინოს თავისი გამოგონებები; თუკი იმას, რაც მიღმიდან მოაქვს, სხეული გააჩნია, მაშინ ის განასხეულებს; თუ უფორმოა, უფორმოებას ანიჭებს. საჭიროა ენის პოვნა;

— საერთოდ, რამდენადაც კვლახანობი შეტყვევდება იდეა, დადგება უნივერსალური ენის დრო! აკადემიკოსი უნდა იყო, — ნამარხზე მეტად მკვდარი, — რათა ნებისმიერი ენის სიტყვის კოხა სრულყო. სუსტებს ანბანის პირველივე ასო საგონებელში ჩააგდებთ, რაც მალევე სიტყვებში ამოაცოვინებთ: თავს!

ეს იქნება ენა სულისა სულისთვის, ყოველივეს შემაჯამებელი, აურწყლების, ხმების, ფერების, აზრისა, რომელიც იკრავს აზრს და გასტყორცნის ნაა. პოეტი დაადგენს შეუცნობელის რაოდენობას, რომელიც თავის დროზე იდეებებს უნივერსალურ სულისა: ის გასცემა მტკა, ვიდრე თავი იპოვოს ფორმულას, ვიდრე საკუთარი პროგრესისკენ სვლის აღ-

ნიშვნას! უზომობა იქცევა საზომად, ყველას შიერ მთაბრუნელი, პოეტი იქნება, ქეშმარიტად, პროგრესის გამამრავლებელი!

ეს მომავალი, როგორც ხედავთ, მატერიალისტურია. — მუდამ საფსე რეცხვითა და ჰარმონიით, ეს ლექსები შეიქმნებიან იმისთვის, რომ დიდებას დარჩენ. — სინამდვილეში, ეს ჯერ კიდევ ცოტა არ იყოს ბერძნული პოეზიაა.

მარადიულ ბელოვნებას თავისი დანიშნულებები ექნება, რამდენადაც პოეტები მოქალაქეები არიან. პოეზია მეტად აღარ გარიიშავს ქმედებას; ის მას წარუძღვება.

ეს პოეტები იარაღებიან! როდესაც დაიშხვრევა ქალია დაუსრულებელი მსაფურება, როდესაც ის იცხოვრებს თავისთვის და თავისით, მიაწიჭებს რა კაცი, — ამ დრომდე საძაგელი, — მას თავისუფლებას, იაიც პოეტი იქნება! ქალი მიაგნებს შეუცნობელს! განსხვავდებიან მისი იდეები სამყაროები ჩვენებისგან? — ის ნიაგნებს უცნაურ, მიუწელომელ, შემაძრწუნებელ, მაღისაღმძვრელ რამეებს; ჩვენ მათ მიყილებთ, ჩვენ მათ გავიცებთ.

არტურ რემბოს პირადი მიმოწერიდან

ფრანგულიდან თარგმნა ქეთევან კოკოშაშვილმა

შარლევილის კოლეჯის მოსწავლე, 16-17 წლის არტურ რემბო, საფრანგეთის ერთი პატარა მხარიდან, არდენიდან, წერილებს სწერს ცნობილ პოეტებს, თავს აცნობს, ლექსებს უგზავნის, დახმარებას სთხოვს, უნდა, რომ დაბეჭდონ ლიტერატურულ ჟურნალებში.

რემბოს შემკვიდრებიდან ძალიან მნიშვნელოვანი და საყურადღებოა მისი ეპისტოლარული ნაწილი. ამ წერილებმა, თავის მხრივ, მისი სიკვდილის შემდეგ გაამოიწვია უამრავი მიმოწერა, არაერთი მძაფრი პოლემიკა, დაიწერა გამოკვლევები.

ბევრი ლიტერატორის აზრით, ეს ჩანაწერები არის კლასიკური წერილების ნიმუში. მიმოწერა პირადია, მაგრამ რამდენიმეში საუბარია ზოგადად, ლიტერატურაზე, უფრო კონკრეტულად, პოეზიაზე, მისი განვითარების გზაზე, მის არსზე და თავისებურებებზე.

რემბო თავდაპირველად მიმართავს თეოდორ ბანვილსა და პოლ ვერლენს, იმ პოეტებს, რომელთა შემოქმედებაც ნაუკითხავს და რომლებსაც გაგლეჩიანად მიიჩნევს, მოგვიანებით ასევე ხდება იმ დროისთვის ცნობილ პოეტს, პოლ დემენის. ამ წერილებში რემბო ცდილობს სახალხო პარიზთან, სადაც, მისი აზრით, პოეტური ცხოვრების ცენტრია, სადაც ბევრი რამ ხდება - შეხვედრები, ურთიერთობები, სადაც იმყოფებიან ბანვილი, ვერლენი, "პარნასელთა" უმრავლესობა, მათი გამომცემელი, ალფონს ლემერი.

"რა ბედნიერი ხარო, რომ შარლევილში აღარ ცხოვრობო", - სწერს რემბო თავის კოლეჯის მასწავლებელს, იზამბარს, - "ვკვდები, ვიზრუნე ერთფეროვნებაში, სიბინძურეში, პირქუშ გარემოში". ასეთი იყო მისთვის პროვინციის ყოფა. ამიტომ რა გასაკვირია, რომ იგი რამდენჯერმე გაიპარა სახლიდან და პარიზში ისე გაიქცა, ჯიბეში ერთი სუიც არ ედო.

განსაკუთრებით საინტერესოა ორი წერილი, 1871 წ. 13 მაისისა, იზამბართან გაგზავნილი და იმავე წლის 15 მაისისა, პოლ დემენის რომ სწერს. ეს წერილები ცნობილია "ნათელმხილველის" სახელწოდებით. რემბო მასწავლებელს მოკლე წერილს უგზავნის და მხოლოდ რამდენიმე ფრაზაში აყალიბებს თავის მთავარ სათქმელს: "...პოეტობა მსურს, ნათელმხილველობა მნადირი უზარმაზარი ტანჯვა-წამებაა, მაგრამ ძლიერი უნდა იყო, პოეტად უნდა იყო დაბადებული". პო-

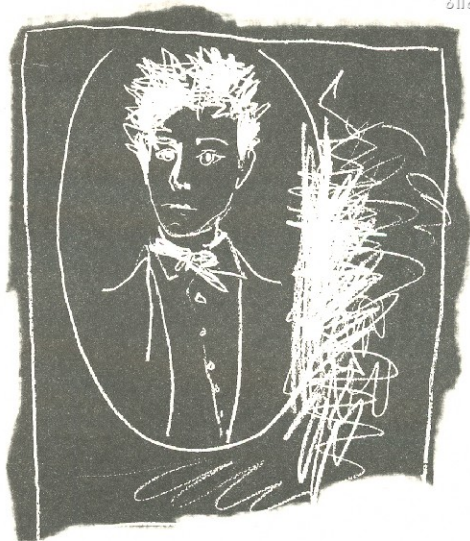
ეტს კი იგი გაცილებით უფრო არგუმენტირებულ, უფრო ვრცელ, ერთგვარ მიმოხილვით წერის ნარუდგენს, განსაკუთრებით ვრცლად ეხება მე-19 ს. პოეტურ ვითარებას. ეს უკანასკნელი ჩანაწერი სცილდება ჩვეულებრივი წერილის ფორმას. ტექსტი ვრცელია, ისტორიული ნიაღვრებით. აქ თითქმის რემბოს ეპისტოლარული სტრატეგია ჩანს, ჯერ ვერსად ბეჭდავს, არადა ბევრი აქვს სათქმელი. სწორედ ამიტომ, ცნობილ პოეტს წერილის ფორმით უტარებს ლექციას ლიტერატურის, პოეზიის შესახებ. აყალიბებს ერთგვარ პოეტურ კონცეფციას, სრულიად დარწმუნებულია საკუთარ მოსაზრებებში, თამამად საუბრობს უკვე ცნობილ პოეტებზე, ფორმას უწუნებს პოდლერს, თუმცა "პოეტთა მეფედ", პოეზიის მეტრად მიიჩნევს, მაგრამ თვლის, რომ "მისი ფორმა მოზომილია".

ცნობილ პოეტებთან გაგზავნილ წერილებს თან ერთვის რემბოს ლექსებიც. "ნათელმხილველის" ტექსტში ჩართულ ლექსებს თავადვე აფასებს - "როგორი რითმებია, ო, როგორი რითმები!" ეს არის ერთგვარი ხერხი, ასე ასაბუთებს იგი წერილში განვითარებულ არგუმენტებსა და მოსაზრებებს, განსაკუთრებით ფორმის შესახებ ვრცელ საუბარს.

პოლ დემენისთან გაგზავნილი ე. წ. "ნათელმხილველის" წერილი, უფრო სწორედ, პოეტურ-ეპისტოლარული ჩანაწერი ძალიან მნიშვნელოვანია რემბოს პოეზიის, მისი პოეტური ხედვის უკვე გაგებისთვის.

ამ დროს მხოლოდ ჩვიდმეტი წლისაა, თუმცა ცხრაშვიდი წლისამ ყველაფერი თქვა, ყველაფერი დაწერა, ყველაფერი ახსნა, ყველაფერი შეცვალა: გამოიგონა ახალი ენა, ახალი ფერები, ბევრები, მუსიკა. ალბათ, არავის შეუძლია, ზუსტად ახსნას, რა და როგორ მოხდა, მაგრამ ვერლენის აზრია ძალიან საინტერესო: "არტურ რემბო არდენის მხარიდან იყო და მალე დაკარგა ადგილობრივი დამაზიკილი, ამ კუთხის ხალხისთვის დამახასიათებელი სწრაფი ასიმილაციის უნარი შეკნინდა. იქნებ ამითაც აიხსნება მისი ნიჭის სწრაფი დამრეგება პარიზის მცხუნვარე მზის ქვეშ, აქ გაუჭირდა წინაპრებით მტკვრელება, მათი ენა ხომ, მთლიანობაში, უშუალო, სწორი და სრულიად უტყუარი იყო!" იქნებ ზოგჯერ მართლაც აქვთ დიდ ქალაქებს, დედაქალაქებს, მეგაპოლისებს სწორედ ასეთი გავლენა.

მთარგმნელი

თეოდორ ბანვილს

ძვირფასო მაცხტრო!

ახლა სიყვარულის თეა. მე თითქმის ჩვიდმეტწლისა ვარ... ეს, როგორც ამბობენ, იმედებისა და ქიშკრების სააკია და მე კი მუშამ შემახო ხელი სულ მთლად ბავშვს. ნაპატივით, თუ ეს ბანალურია - ჩემს კეთილშობილურ რწმენას, იმედებს, შეგარძნებებს, ყოველივე ამას, პოეტურს, მე გაზაფხულის გუნადებ.

იცით, რატომ გიგზავნით რამდენიმე ლექსს ლემერის, კარგი გამოცემის ზეგით? იმიტომ, რომ ყველა პოეტი მიყვარს, ყველა დიდი პარნასელი, პოეტი ზომ პარნასელია, გატაცებული უზენაესი მშვენიერებით. თქვენში უფრო ის მომწონს, რომ რონსარის ჩამომავალი ხართ, 1830 წლის ოსტატთა თანამოძმე, ნამდვილი რომანტიკოსი, ნამდვილი პოეტი, აი, ესაა მიზეზი, იქნებ სიბრწყინა, მაგრამ მაინც...

ორ წელიწადში, ან შესაძლოა, ერთშიც, პარიზში ვიქნები. მე პარნასელი ვიქნები!

ახლა მხოლოდ ის ვიცი, რომ აქ ვარ და აღმასვლა მინდა... გეფიცებით, ძვირფასო მაცხტრო, მუდამ ორ ქალღმერთს ვეთაყვანები მხოლოდ - მუზასა და თავისუფლებას.

ამ ლექსების კითხვისას ძალიან ნუ შეიჭმუნებთ. ძვირფასო მაცხტრო, როგორ ძალიან დამაიმედებდით და გამასარებდით, თქვენი მონდობით: Credo in unam პიესად რომ ქცეულიყო და მცირე ადგილი ჰქონოდა პარნასელთა შორის. მე მოვიდოდი პარნასის ბოლო აქტზე: ეს იქნებოდა პოეტთა Credo-ო, ამბიციები!

არტურ რენო

ნეტავი ზემო ლექსები თუ დაიმკვიდრებდნენ ადგილს თანამედროვე პარნასზე? განა არ არიან ისინი პოეტთა ნდობის ღირსნი?

მე ცნობილი არა ვარ, მაგრამ რა მნიშვნელობა აქვს? პოეტები ხომ თანამოძმე არიან.

ამ ლექსებს სწამთ, უყვართ, იმედი აქვთ; სულ ეს არის. ძვირფასო მაცხტრო, ცოტა მიიბძვით, ახალგაზრდა ვარ, ხელი წამამეღეთ...

1870 წ. 24 მაისი

ჟორჟ ნიამბარს

თქვენ რომ დაგტოვეთ, ერთ დღეში უკვე მარლევოლში დაგბრუნდი. დედაჩემმა მიმიღო და მეც აქ ვარ... სულ მთლად უსაქმოვ. დედა პანსიონში იანვარში ნამიყვანს.

აი, როგორ ვასრულებ სიტყვას.

გვეგვად, ვიბრძნები ერთფეროვნებაში, სიბინძურეში, პირქუშ გარემოში.

რა გინდათ? რომ უფრო მეტად შევიყვარო და გავაღმერთო თავისუფალი თავისუფლება და კიდევ მეფერი რამ "შესაბრალისი", არა? უნდა გავმგზავრებულყოფი დღესვე, შემეძლოს კიდევ, ახალ სამოსშიც გამოვიყვანო, მეტი კი გავყვადი საათს და გუშარჯის თავისუფლებას! მაგრამ დავერჩი! კელავაკ არაერთხელ მოვიწადინებდი წასვლას. რა უნდა, ქუდი, ფარადა, მეტი კი ორივე ხელი ჯიბეებში და ნაზვალ და ეგ არის! მაგრამ დავერჩები! დიას, დავრჩები. შევასრულე, რასაც დაგვირდით. ამას გავაკეთებ, რომ თქვენი ნდობა მოვიპოვო. თქვენ ხომ ავე მოთხარით. მე ამას დავიმსახურებ.

თქვენი დიდად მადლიერი ვარ და, დღესდღეობით თუ ყურ მოვახერხებ, ოდესმე მაინც გამოვხატავ. ამას დაგინტყობთ. თქვენთვის რალაცის გაკეთებას აუცილებლად მეძებებ, მოგვედები და გაგაქვებ, სიტყვას გაძღვით.

კიდევ რამდენი რამის თქმა მინდა... ომი: მეზიურში არ არის შტაბი. როდისთვის იქნება, ამაზე არავინ არაფერა ამბობს. შევასრულე თქვენი დავალება ბატონ დევრიერთან, თუ კიდევ რამეც საჭირო, არ დაგვანდებით. აქეთ-იქით პარტიზანული სროლებია. იდიოტიზმის საძაგელი გამონაყარებით არის ასეთია ხალხის აზროვნება. სამინდელია.

1870 წ. 2 ნომბერ

ერთი იმამბარს

თქვენ ისევ მასწავლებელი ხართ. ვალში ვარ საზოგადოებასთან, - ასე მოთხარით. ახლა მასწავლებელთა რიგები გუთვით. ისევ რუტინას უნდა მოჰყვით. მეც არ ვალაატობ პრინციპებს: ცინიკურად ვსაუბრობ; მივაგნებ ბოლშე ძველ კოლეგულ გამოთვლებს: ცტევით თუ სიტყვით რისი ვუსხვევაც შემძლია, - სისულელე, სიბინძურე, მავნე რამ მათ ვუზიარებ. ისინი კი კათახ ლუღითა და გოგონებთ მიხიანდ. Stat mater dolorosa dum pendet filius. საზოგადოების მიმართ მეც ვალდებული ვიქნები თავს, ასეა, მართალიც ვარ. ამჟამად თქვენც მართალი იყავით. საბოლოოდ პრინციპად გტყვით სუბიექტური პოეზია: ჯიუტად ცდილობთ, დაუბრუნებთ საუნივერსიტეტო თავლას, ბოდიში, ასეა! საბოლოოდ ასე დაასრულეთ - იქნებით კმაყოფილი დაიძინო, რომელმაც არაფერი არ გააკეთა, იმიტომ რომ არ უნდათ გაკეთება. თქვენი სუბიექტური პოეზიაც იქნება საშინლად უღიმღამო. იმედი მაქვს და, ალბათ, სხვებსაც სჯერათ, რომ ერთ მშვენიერ დღეს თქვენს პრინციპად იქცევა სუბიექტური პოეზია: გულწრფელად მეფერი, ამას ითხოვდა. მე კიქნები მუშა, ეს აზრი მაქვრობს, როცა ზოგჯერ გიფერი სიმშავე მიბიძგებს ბოლშე პარიზის ბრძოლებსკენ. ოქ ხომ ამდენი მუშა კვდება სწორედ ახლა, თქვენ რომ გწერთ. ახლა მუშაობა? არავითარ შემთხვევაში; მე ამბობიხებულ ვარ.

ახლა, რაც შეიძლება თავზე უნდა ავიღო ხელი. რატომ? იმიტომ, რომ პოეტობა მსურს, ნათელ-შილველობა მნადია. თქვენ ამას სრულიად ვერ გაგეჟთ და ვერც გაგისნით; მეუცნობელი უნდა შე-

ვიცხო, ყველა აზრი და გრძნობა უნდა გადავანდო-ფერო. უზარმაზარი ტანჯვა-წამებაა, მაგრამ ძლიერი უნდა იყო, პოეტად უნდა იყო დაბადებული. მე ჩემში პოეტის შევიცანი და სულაც არ ვცდები. ტყუილი იქნება, რომ ვთქვა, ასე ვფიქრობ-მეთქი. უკეთესი იქნება, თუ ვიტყვი-ასე ჩამიფიქრეს. ბოდიშა ვიხიდი სიტყვათა თამაშისთვის.

"მე" უკვე სხვა არის.

ჩემგან გულისთადი სალაში.

რემბო 1871 წ. 13 მაისი

პოლ დემენის 1871 წ. 15 მაისი

გადავწყვიტე, ერთსაათიანი გაცეითილი ჩავი-ტაროთ ახალ ლიტერატურაში.

მიყულებით ვინცებ თანამედროვე ფსალმუნს: პარიზის ომის სიმღერა

"ცხადზე ცხადი გაზაფხულია..." და ა.შ. არტურ რემბო.

აი, ესაა პროზა პოეზიის მომავლის შესახებ.

მთელი ანტიკური პოეზია საბოლოოდ მაინც ბერძნული პოეზია, პარმონიული ყოფი, - საბერძნეთიდან რომანტიკულ მოძრაობამდე, - შუა საუკუნეებში, - არიან ლექსის მწერლები, განათლებული ხალხი. ენოუსიდან თეროლდუსამდე (თეროლდუსზე სწორი არავინაა), თეროლდუსიდან კაზიმირ დელავინამდე ყველაფერი მხოლოდ გართობული პროზაა, თამაშია, მდორეა ყოველივე, არავითარი იდიოტური თაობის განდიდება: რასინი ხალასია, ძლიერი, დიდაი. მას რითმებს ჰპარავდნენ; ნახევარტაეპებს წაუშლიდნენ და აურევდნენ ბოლშე. არ გვეცოდინებოდა "ლეთიური შემოილი", ისევე, როგორც არ ვიცით: ორიგინალის პირველი ავტორი. რასინის შემდეგ სიტყვათა თამაში ხაზი მოედო, არადა მთელი ორი ათასი წლის განმავლობაში გრძელდებოდა ყოველივე.

არც ზუპრობაა, არც პარადოქსია. გონება შთამავრება, რომ ყოველგვარი ზედმეტი ფორიატის გარეშე ვირწმუნო - ახალგაზრდა საფრანგეთი კვლავ თავისუფალია სიახლეების მიმართ. წინაპრებზე მშვენიერად იცოდნენ, რომ შინ ხარ, შენს ქვეყანაში!

რომანტიზმი არასდროს ფასდებოდა სწორად; ან ვის უნდა შევფასებინა? კრიტიკოსები! რომანტიკოსები ცხადყოფენ, რომ სიმღერა ძალიან იშვიათად არის სრულყოფილი წაწარმოები, რადგან, შესაძლოა, მომდერალს არც კი ესმოდა წამღერის აზრი.

"მე" ხომ სულ სხვა რამ არის. თუკი სიბუნდო აღდგენის საფერის, მისი რა ბრალისა. ჩემთვის ცხადი ხდება: მე თანამშემსწრე ვარ ჩემი აზრების გასახვისა, ვუყურებ, ვუსმენ: ბუმს ავიქნე; და სიმფონია შინაგანად შემძრავს, თითქო ერთი ხელის მოსმით დაიპყრობს სცენას.

ადრინდელ ბრიყ ადამიანებს "მე" რომ მცდარად არ გაეზრებინათ, უსიხარო დროიდან ამდენ წინაშე არ მოვიყრიდით სხავეზე! მათი შუბლუდული აზროვნების ნაყოფს, ავტორთა ამაო ლადადის.

საბერძნეთში, როგორც ვთქვი, ლექსი და ლირა

რიტმულად შეწყობილებით არიან: ამის მეორე მუსიკა და რითმები აღარაფერია, თამაშია. ამ მხრივ წარსულის შენახვაც ხიბლავთ ცნობისმოყვარეებს. ზოგიერთებს საიმოვნებოთ ამ ანტიკურ სიძველეების განახლებაც: ცდილობენ მოიკრიონ. უნივერსალური გონი თავისთავად უარყოფს მსგავს შესხედულებებს. ადამიანები გარკვეულწილად აგროვებდნენ გონების ნაყოფს, შემდეგნაირად იქცეოდნენ: წერდნენ წიგნებს, პროცესები ისე მიდიოდა, ადამიანი არ ირჯებოდა, ჯერ არ იყო გამოღვივებული, ჯერ არ იყო ოცნებში სრულად ჩაჯდული. ნამდვილ მოხელეებს, მწერლებს, ავტორებს, პოეტებს, შემოქმედებს არც კი უარსებიათ.

თუ ადამიანს პოეტობა სურს, უპირატესოდ თავის გონებასა და ცოდნას ანახლებს, სულის ძიებაში და ცდილობს, განჭვრიტოს, განმარტოს, შეისწავლოს და, როგორც კი მიიჩნევს, რომ შეიცნო და ჩასწავლა, მერე ავითარებს. ეს თითქმის იოლია, ყველას ტვინში მომდინარეობს ბუნებრივი განვითარების პროცესი. იმდენი ადამიანი (თაქვერძა) აცხადებს დღეს თავს პოეტად. არიან ისეთებიც, რომლებსაც პოეტებშია აქვთ ინტელექტუალური განვითარებაზე! თუმცა სულს იმპინჯებენ: კომპრაიზების! მსგავსად. წარმოიდგინეთ ადამიანი, რომელიც სახეს შექუჩუბით დაიფარავს.

ვაშობ, რომ ნათელმზილელი უნდა იყო, ნათელმზილელად უნდა იქცე.

პოეტი თავის თავში ქმნის ნათელმზილელს ყოველგვარი მნიშვნელობისა და აზრის ხანგრძლივი, ყოვლისმომცველი, უზარმაზარი და გონივრული ცვალებადობით; სახეს უცვლის სიყვარულით, ტანჯვის, სიმღერის ყოველგვარ ფორმას. ის გამუდმებით საკუთარი თავის ძიებაშია; ყოველგვარ სანამდლავს გაშოსცლის, რომ სამუდამოდ ჩასწავდეს მათ არსს, ატაროს მათი გემო, ენით თქმული ტანჯვანამებას ყოველ ჯერზე და მოითხოვს სრულიად ზეადამიანურ ძალ-ღონეს. სწორედ ამიტომ პოეტი ხდება ყველაზე დიდი ავადმყოფი, ყველაზე დიდი დანაშაულები, ყველაზე დიდი შემოღობი. და უზენაესი მეცნიერი! რადგან ის სწავდება შეუცნობელს მან უფრო განვითარა სული და მდიდარია, როგორც არაფერი ის შეუცნობელად აღწევს და, როცა გამაგებულია, რადგან ჰგონია, თითქმის მოვლენების ხედვის უნარი დაკარგა, სწორედ მაშინ მჭვრტა და შეიცნობს ყოველივეს და, ჩაიძალადება უაზრავ, გაუგონარ მოვლენათა შორის, ამ ხტუნვა-ხტუნვაში გამოჩნდებიან მეტად და მეტად მშრომელები და გახანგრძლივ იმ პირიზონტებიდან, სადაც წინამორბედმა ჩაიშოქა.

აქ ტიქსტს შეწყვეტ და მეორე ფსალმუნს ჩავუერთავ: თუ შეიძლება, მომისმინეთ, არ დაიზაროთ, ყველა მოიხიბლება. ხეში მჭირავს ხელი და ვინყებ:

"ჩემი პატარა შეყვარებულები"

და ა. შ.

არ.

მე, საბრალო თავე ზააბნულს, უკვე შეიძინე თვეა, რაც ერთი სიძულძის მოხეტაც არ მეჭირა; მეშინია, საფოსტო გზავნილის თანხა, 60 საწმინდო რომ არ დგასარჯვინით, თორემ გამოიგზავნა წმინდით ჩემს "პარიზელ შეყვარებულებს" - ას ჰგზავნებრს და

"პარიზის გარდაცვალებას" - ორას ჰგზავნებრს ასლა კი განვარტობ:

პოეტი მართლაც ცეცხლის მომტაცებელია! ის დაეალებულია კაცობრიობისგან, თვით ცხოვრებისგანაც კი; მან უნდა გავრწმობიროს, გაგავიწიოს, განგაღვევიროს თავისი თხზულება. იგი ფორმის მიღმა არსებულს ფორმას აძლევს, უფორმობიდან ფორმას ქმნის, ახალი ენის აღმოჩენია.

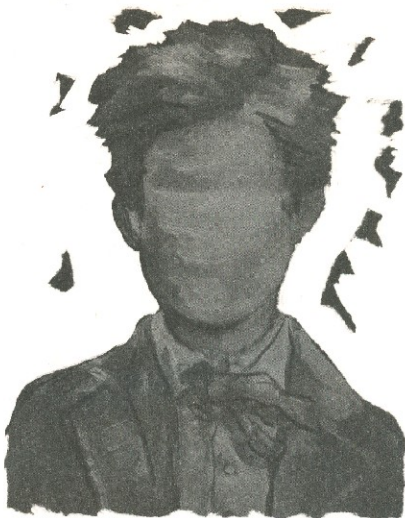
თუკი ბოლოსდაბოლოს, ყოველი სიტყვა აზრია უნივერსალური ენის დროც დადგება! აკადემიკოს უნდა იყო, ნამარხზე დიდი ბნისა, რომ ნებისმიერ ენის ლექსიკონი სრულყო. სასტიკი აზმანის პრველსავე ასოზე ფიქრს დაიწყებდნენ, ის კი ნალექს გამაგებით გააპანურებდა.

ეს იქნება ენა სულისა სულისთვის, ყოვლისმომცველი, სურნელთა, ბგერათა, ფერთა, იქნება აზრთა თანმიმდევრობა. პოეტი კი განსაზღვრავდ უნივერსალურ სულში გარკვეულ დროს აღძრულ შეუცხოვლის ოდენობასაც კი; ეს უფრო მეტის მოცემი იქნებოდა, ვიდრე მისი აზროვნების ფორმად, ვიდრე მისი პროგრესისკენ მსვლელობის ნიშნები! ამ შემთხვევაში უჩვეულო გადაბრუნება ჩვეულებრივი ხდება, ყველაფერში ჩანს, იგი მართლაც იოლად შეძლებს სიახლეების გავრცელებას; ნახავთ, რომ ეს იქნება მატერიალისტური მომავალი - ეს ლექსები, გამუდმებით ციფრებითა და პარმონით აღსავსე, იმისთვის შეიქმნება, რომ მარად იარსებონ. ეს ჯერ კიდევ ბერძნულ პოეზიაზე თითქმის. წარადლო ხელოვნება თავისი ფუნქციები აქვს. პოეტებიც ხომ მოქალაქეები არიან. პოეზია რიტმულად და თანმიმდევრულად კი აღარ მოჰყვება და შესაბამება მოვლენებს, არამედ წინ გაუსწრებს ყოველთვის.

მოგვეცოდინებან ასეთი პოეტები! ეს მაშინ, როცა აღარ იქნებან ქალეფ მუდმივად და მოკიდებულები, ქალი იცხოვრებს თავისთვის და თავისი თავის გამო. და, თუ მანამდე ეს საბაველი კაცი ქალს უკან ჩამოიტოვებს, მაშინ უკვე თვით ქალიც გახდება პოეტი! ქალიც შეძლებს, ჩასწავდეს იდუმალს. ნეტავ მათი აზრთა სამყარო თუ განსხვავდება ჩვენგან? ის აღმოჩანს ბევრ რამეს, უცხოა, მიუწვდომელია, სამინდელს, საამოს; ჩვენ მფილებთ და გაავტებთ მათას.

ველოდით და მოვთხოვთ პოეტებს სიახლეს; სხვა იდეები და ფორმები! ყველა ჩიჭირს ჰგონია, რომ ამ მოთხოვნას დააკმაყოფილებს, მაგრამ ასე არ არის.

პირველი რომანტიკოსები ნათელმზილელი იყვნენ, ოღონდ თვითონ ამას ვერ აცნობიერებდნენ. მათი სულების კულტურა ფაქტურადაა დაიწყო: მატყობებში, ოღონდ ცეცხლმოკიდებული ლოკოტივები, ცოცხა ხნით ლიანდაგებზე მდგარი; ლამაზი ტინი დროდადრო ნათელმზილელია, ოღონდ შენდულულია, მოძულეული ფორმა ზღუდავს; - პოეტი მეტისმეტად ჯოუტია. ბოლო ტომებში მართლაც მომ შეიძლო ხილვა: "საბრალონი" ნამდვილი ლესია. ახლა ხელი მაქვს "სასჯელნი"; "სეტლას" მხედვით, დაახლოებით შეგვიძლია განვსაზღვროთ ვიქტორი პოეტის ხედავ. რამდენი ბელმონტი, ლამენი, და კიდევ ბევრი დიდი ადამიანია ნასული.

მიუხედავად თითქმის ყველა საზოგადოებრივი
საზოგადოებრივი და ოცნებებით შეპყრობილი თა-
ობისთვის. როგორ შეუძლებელია მისი ანგე-
ლოზებრივად სიზნებამ! ო, უფერული ზღაპრები
და ანდაზები! ო, "ღამეები"! ო, "როლა"! ო, "ნამუ-
ნა"! ო, "თახი"! ყოველივე ფრანგულია, ე. ი. უაღ-
რესად სადავლი; ფრანგულია, ოღონდ არა პარი-
ზული! ამ საზოგადოებრივი გენიის კიდევ ერთი ნაწარმო-
ები, რომელიც რაბლემ, ვოლტერმა, ჟან ლაფონ-
ტენმა შეაფარეს, მუსიკა ტენის კომენტარებით!
მიუხედავად გონება, გაზაფხული! მომზადებაა მი-
ხი სიყვარული! სწორედ აქ არის მომზადებული
ფრანგული, ძლიერი პოეზია. დიდბარს დაგვატკბობს
ფრანგული პოეზია, ოღონდ საფრანგეთში. ყოველ
ბაყალ ბიჭს შეუძლია, რამე ეთხროს "როლადან",
სემინარიის ყოველ მოსწავლეს უბი წიგნაკში ხუ-
თასამდე რითმა მიაღწევს ექნება წანიშნული. თხუთ-
მეტი წლის ასაკში ეს გრძნობათღვლია ახალგაზ-
რდებში ენებებს აღძრავს. თექვსმეტი წლისანი უკ-
ვე მთელი გულით ყველაზე. ყოველი თერამეტი წლის
კოლეჯის მოსწავლე, თვით ჩვიდმეტისაც კი, ვი-
საც შეუძლია, თავის "როლას" კმნის, თავის "რო-
ლას" წერს! იქნებ ვიღაც ახლაც კედება ამის გამო.
მიუხედავად კი არ კმნის, იყო ხილვები, თავისთავად,
საფარველს მიღმა არსებული. მან მოლოდინი თვა-
ლები მიუღწია. ფრანგია, არაფრისმქონე, კოლე-
ჯის მეტრეხე ყავახანიდან მოტორიდან, ლამაზი
სიყვარული მოკვდა, ნუღარ ვინალებთ, ნუ გავაღ-

ვიძებთ ჩვენი უმსგავსოებით!

რომანტიკოსების მეორე თაობა მეტად ნათელ-
მბილველია: თეოფილ გოტიე, ლეკონტ დე ლილი,
თეოდორ ბანვილი. თუშეა უხილავის წვრცთა და
გაუგონარის გაგება სულ სხვა რამ არის და გონე-
ბით წვდომა თუნდაც უსულო რაღაცის, სხვაა.

ბოდლევი პირველი ნათელმბილველია, პოეტ-
თა მეფეა, ნამდვილი ღმერთია, თანაც მას ხომ დი-
დებულ ხელოვნათა შორის მოუწია ცხოვრება. თუნ-
ცა ასე ნაქები მისი ფორმა მოზომილია. მეტყველ-
ის წვდომა კი ახალ ფორმებს დაუინებთ ითხოვს.

ძველ ფორმებთან შეურიგებლები: გულმართალ-
თა შორის: რენიმე მექმნა თავისი "როლა"! გრანდემ
შექმნა თავისი "როლა"! გაღები და მიუსხე, ლაფე-
ნესტრი, კორანი, პოპელენი, სულარი, სალე, აბალ-
ბედები, მარკი, ეკარი, ტერიე, გარდაცვლილი და
გადარეული: ოტრანი, ბარბიე, პიმა, ლემუაინი, დე-
მამები, დეშესარები; ჟურნალისტები: კლადელი,
რობერ ლოზარმი, დე რიკარი; ფანტაზიორები: მენ-
დე, ბოპემის მიმდევრები; ქალები, ნამდვილი ტა-
ლანტები, ლეონ დიერი და სოული პრიუდომი, კოპე;
ახალ სკოლას ანუ პარნასელის ორი ნათელმბილ-
ველი მკაცრ: ალბერ მერა და პოლ ვერლენი, ნამ-
დვილი პოეტი. დიან, მეც ვცდილობ, ნათელმბილ-
ველად ვიქცე!

მაღე მიპასუხეთ, რადგან რვა დღეში უკვე პა-
რიზში ვიქცები.

ნახვამდის. რემო. 1871 წ. 15 მაისი

ერნესტ დელაპეის

ძვირფასო მეგობარო! ქვემოთ, აკვარელით შესრულებულ ნახატზე ხედავ ჩემს ახლანდელ მდგომარეობას. ო, ბუნება! ო, დედა, ჩემო!

რა მომამზერებელია! ეს გლეხები როგორ ძალიან მიამიტები არიან! საღამოს ორი ან მეტი ადგილი უნდა მოიარო, რომ ცოტა დალო. მაღერამ აქ ძალიან შავ დღეში ჩამავლო.

არ ვიცი, როგორ დაგვინიო თავი ამ ყოფას. თუმცა მაინც დავაღწე. მენატრება ის მკაცრი ჩარლისტოლი, უნივერსიტეტი, ბიბლიოთეკა და სხვ. მაინც გაუმდებელი ვეუშაობ, პატარა ამბებს ვწერ პროზად. სათაურია: "ნარმართული წიგნი" ან "ზანგი წიგნი". ცოტა ბრეფელია და უმნიშვნელო! ო, უმნიშვნელობა! უმნიშვნელობა! უმნიშვნელობა! მოსაზრებელია!

ვერლენს შენთვის უნდა მოეცა ერთი უბრალო დავალება, იქნებ მოლაპარაკებოდი ბატონ დევენს, ნორვის სტამბის მფლობელს: ჩემი აზრით, დევენს შეუძლია დაბეჭდოს ვერლენის წიგნი ხელსაყრელ ფასად და წესიერად (თუ ნორვეგიით საძაგლად არ მოიქცევა, მას შეუძლია, ჩასვას კლიში, მცირე მიმოხილვაც!).

სხვა რა გითხრა. მთელი არსებით დამიპყრო ბუნების ქვრტამ. შენი ვარ, ო, ბუნება! ო, დედა ჩემო!

ხელს გართნევ იმ იმედით, რომ კვლავ მიხილავ მთელი ძალებით ამუშავებულს.

ვერლენს შენთვის შესვედრა უნდა დაეთქვა კიორას 18 სთ-ზე, ბულიონში. მე ვერ შევძლებ იქ ნამსვლას, თუ მიხვალ, ის აუცილებლად გადმოცემს ჩემს ან თავის რამდენიმე პროზაულ ნაწყვეტს მერე შენ მე მომანვდი.

დედაჩემი ჩარლისტოლში იენისში დაბრუნდება. ეს უეჭველია და მეც შევეცდები, ცოტა ხანს დაეწე ამ ლამაზ ქალაქში.

შეზ ძალა აღარა აქვს, დილაობით ყინავს, გუშინი ვოზიერში ვიყავი პრუსიელების სანაზავად. ეს არის პრეფექტურა 10 000 მოსახლით, აქედან შვიდ კილომეტრშია. ცოტა გაეხალისდი.

მეტისმეტად შავ დღეში ვარ, არც წიგნი, არც კაბარე ახლო-მასლო, არც გარეთ ხდება რამე. საშინელებაა ეს ფრანგული სოფელი. ჩემი ბედი ამ წიგნზეა დამოკიდებული, მისთვის თორმეტოდე მწკვე ამბავი მაინც უნდა შევთხზა. როგორ დავწერო აქ რამე მწკვე. ამ ამბებს არ გიგზავნი, თუმცა სამი უკვე მზად მაქვს. ძალიან მაგარი რამეებია ასე!

ნახვამდის. ყველაფერს ნახავ. რემო.

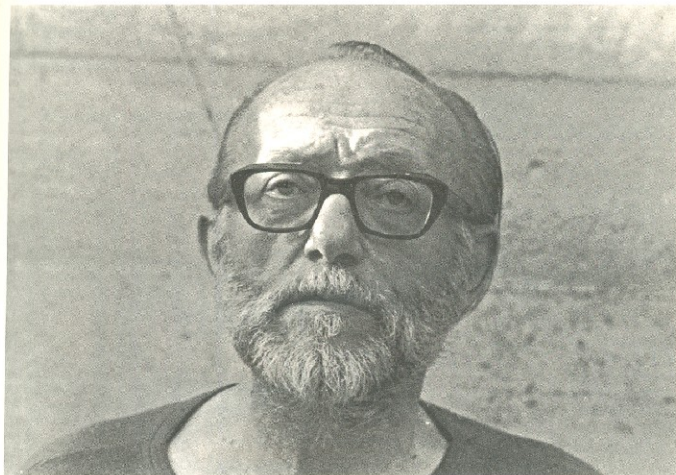
1873 წ. მაისი

1. კომპარაჩიოსები - ადამიანები, რომლებიც შუა საუკუნეების ევროპაში ბავშვებს იტაცებდნენ, ამოხიზებდნენ და ყრდდნენ მასხარებად.

2. "როლა" - გრეკლი პოეტი, რომელიც შედგება 784 ლექსისაგან. პოემა უდიდესი წარმატება ჰპოვა. აქ მიუღებ მკვება პარიზის ყველაზე აღვირახსნილი და გარყვნილი ადამიანის შესახებ. პოეტი თითქმის ეწინააღმდეგება წინა საუკუნის ფილოსოფოსებს. მოუსეს აზრით, მათ დაამქარეს რწმენის გაქრობა და გააჩვენეს უსიყვარულო ავტორიტობა. როლას სახით პოეტი ცდილობს, დახატოს ღმერთისგან მიტოვებული საუკუნის თაობა, რომელიც ფიქრობს, რომ ბედნიერება შეუძლებელია და რჩება მხოლოდ ღოთობა და სუიციდი.

გიუნტერ აიხი

გერმანელიდან თარგმნა დათო ბარბაქაძემ

გერმანელი პოეტი გიუნტერ აიხი (1907-1972) კრიტიკოსებმა მისსავე სიცოცხლეში არაერთხელ მოიხსენიეს, როგორც მომავლის პოეტი. აიხის ლირიკა, რომელიც გასული საუკუნის 50-70-იან წლებში მისი პოეზიის დამფასებლებსაც კი აბნეევდა, მომდევნო თაობებისთვის უფრო ახლობელი აღმოჩნდა როგორც ავტორის ანარქისტული სულისკვეთების, ისე პირწმინდად პოეტიკური მაჩვენებლების გამო. აიხი სინოლოგიას სწავლობდა და ეს გამოცდილება მის ლექსებში საუკეთესოდ აისახა. მინიმალურად და ნიუანსებით დატვირთულ ტექსტებში სიმსუბუქის შენარჩუნების ტექნიკა, რაც თანამედროვე ევროპული პოეზიის სტანდარტული არსენალია, აიხის ლირიკას მართლაც ბუნებრივად გადმოაწვდევს 21-ე საუკუნეში.

ქართველი მკითხველისთვის საინტერესო იქნება იმის აღნიშვნაც, რომ აიხის და მისი მეუღლის, უმნიშვნელოვანესი ავსტრიელი პოეტის, ილზე აიხინგერის ვაჟი, მსახიობი და მწერალი კლემენს აიხი გასული საუკუნის 90-იან წლებში ჩამოვიდა საქართველოში და ვრცელი წიგნის დანერგვაც აპირებდა, მაგრამ 1998 წელს უბედური შემთხვევის შედეგად გარდაიცვალა, 1999 წელს კი ცნობილმა გამოცემლობამ „ფიშერმა“ გამოსცა მისი დაუმთავრებელი „ჩანაწერები საქართველოდან“.

წინამდებარე ლექსები თარგმნილია გიუნტერ აიხის 1964 წელს გამოცემული პოეტური კრებულიდან „აქტების შესახებ“.

ჭეშმარიტების წარმოშობა

ჭეშმარიტების წარმოშობას გაიაზრებდეს:
ქვიშით შეზეპილ მის ფესვებს და
ნაფეხურს მისას,
ქარის აზომვად მოძრაობას,
ფრინველად მოსულს.

პერვეტინიდან თვალშესავლებს,
 გასაფრენად შემოკრებილს შერცხლებთან ერთად.
 მთათა გადავლით, შორს, შორს, მწუხრის მინარტყლებით.

სხვა, ფოთლეულში ევისმთელის ნიშნად,
 მხოლოდ ძილისთვის მისანცდომი
 და მხოლოდვე ბეზიათა მცხუმრებებით:
 თვალი დახუჭე
 და რაააც ნაბავ,
 წინი იქნება.

შეუმდგარი საუბრები

პეტერ კუხელისთვის

ჩვენ, რიდიანმა მთარგმნელებმა,
 ეთქვათ, სამგზავრო განრიგები,
 თბის ფერის და ღრუბელთა ფორმის,
 რა ვუთხრათ იმათ,
 თანახმანი რომ არიან
 და დედანს რომ ჩაპკირკიტებენ?
 (ულენშმიგელის ნიგებში ერთმა
 შერის მარცვლები
 სწორედ ასე ამოიკითხა)
 ამოდენა იმედის გამო
 ჩვენეული მწუხარება ქარიანია,
 წვიმას შერთული,
 სახურავებს ხდის,
 ყველა ღიმილს დაეცემა,
 განუქურნელი.

ძველი საფოსტო ბარათები

1.

აქ მინდოდა გამეყვანა ტრამვაის გზები
 და მექანავა
 მებრძოლთა მემორიალის ჯაჭვზე.
 აი, ნიშანი ყრუ-მუნჯებისთვის.
 გადაგება რაბაზებისთვის,
 დილოს ქარში რომ იზმორებიან.

2.

ხედი, წებოსგან
 ნება-ნება გახუხებული.
 ხოლო დამცავი ფურცლები და
 ქუჩა ერთ დანას ჩამოუჭრია.
 მოასულტება ისევ
 დაგვემილი, როგორც - სიკვდილი.

3.

ორი მკაფიო ასონიშანი, -
 ველოსიპედით სეირნობა
 ციხე-კოშკის ნანგრევებისკენ.
 ჩვენი კი კარგად ვართ.
 შავ ქვიშაში გახვარძობთ თამაშს.
 პურს გავლექავთ
 შპალერებში დამჩნდარ ბზართა ამოსაგებად.

4.

ჩასაბერი იარაღები ზედაწის ბრიოლის ალხანიშნავ დღეს,
 სამი ხული ოთხი,
 წითელი ფერი - ცაცხვის ხეებში.

ხეალ ხეალ ხეალ.

5.

ჩაეჭიდე

მორმლაეთა ბაზრებს,

კარტუზიანი და პლედებიანი

ანგელოზები ვიდრე მდის მოვლენ,

თანხმად ქვათა რვენებისა,

კვამლში

სანდო ანაბეყდისა.

ახალი საფოსტო ბარათები

1.

ერთფეროვანი სატყეირთობი

და რეტორიები, რომლებმაც არაფერი მშანს.

ო, შემოდგომა საყვარელი ფოთლოვანი

და სლოგენურ ოთახებში

გამჭოლი ქარი.

2.

ნადღიერი ვართ, მაგრამ დავგვტოვე.

დიდბანს უიყავით

ფეხავთა ჯოჯოხეთებში.

3.

ოდერი, ჩემი ეს მდინარე, გაგებადი –

შფარვებით, შენაკადებით,

ჩემი დილის სარგებელი, ჩემი აბათის რეგულატორი,

აო, ჩემი ქვიშის საათი ქვეყნების თავზე.

4.

აქ ნიაქილებს მოვისაკლისებ.

ნახალი დუნება,

ქარი – დამდგარი.

საგლინ დგანთა დრო,

იქნებ – თიხის კარიერების,

ცეცხლშოდებულ საბძელთა და –

ღარიბ-ღატაკ გლეხთა

ქოებისა.

5.

სურინამი და მუხლუხობი.

ვაიბსენე, მერიან

მარია სიბილა,

მე ხომ მიხაკის ის მარჯვენა

წორკალული ფურცელი უიყავ.

არიერგარდი

ადექი, ადექი!

ჩვენ არ დავიშვებით,

ეს უწყება ვარსკვლავთა ჩრდილის მოტანილია.

ჩვენც სხვებივით წავიდეთ, დროა.

ნათ თაფიანთი ქუჩები და ცარიელი საცხოვრებლები

დასაცავად მთვარეს გადააცეს. მცირეა მისი ძალაუფლება.

ჩვენს სიტყვებს იწერს მდუმარება.

ლიობებს საკანალიზაციო ხუფები ფარავს.

გზის მაჩვენებლებს პირი უყენიათ საპირისპირო მიმართულებით.

წყლის სარკეებში, თოვლის ნამქერში ამოკითხვადი
ტრფობის საგზაო ნიშნები რომ გაგვხსენებოდა!
ჩქარა, ვიდრე დავბრმავებულუვართ!

მოკრძალება გვიანია

სახლი უკვე მოვანწესრიგეთ
და სარკმლებს ფარდა ჩამოვაფარეთ,
სარდაფებში საკმარიყო მარაგი გვექონდა,
ქვანახშირი, ზეთი,
და კანის ნაკეცებს შორის –
სიკედილი, სანდო ამბულებში გადანახული.

კარის ღრეწოში ვჭვრეტთ ქვეყანას:
თავნაწყვეტილ მამალს, რომელიც
ეზოს აწყდება.

მან ჩვენს იმედებს ბოლო მოუღო.
აივანზე ზეწარს ვფენთ და
ვსაჩინოვდებით.

ხელმოუნერლად

პასუხები: მუხლუხოები ალვის ხეთა –
მოჭრილთა – ქერქქვეშ.
თუთუბოები – აღმართის ძირას,
დამშრალი წყალი – თაფლის ქილაში.

ეს კი მსოფლიო წესრიგია,
მიღებული გადაჭრილი ყვავილებით და
ტყისპირთა თვალისმოჭრელი ზოლით.
ზოგიერთი საიდუმლო,
დაცული ქარის წისქვილებში,
რაც უზრუნველყოფს სიცხადეს და ნონსენილობას –

აღარც ერთი შეკითხვა და – სრული თანხმობა,
სიკედილის მიერ გადაფარული.

გაუქმებული საბაჟო

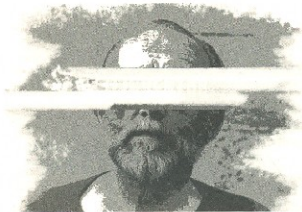
სტანდარტული ბარგი:
აზრები – პლასტიკურ საქალაქებში,
არავითარი კალა, არავითარი ფარშევანგის ფრთები,
მარტოობა, თეთრეულის სკივრში
კოხტად ჩაკეცილი.

აი, ის ადგილი,
სადაც დავმკვიდრდებით.

შლაგბაუმს ნაღლა არავინ სწევს.
არავინ მოდის,
არავინ მიდის.
მებაჟის ტვიფრი
გამოყრუებულ სარკმლებში იცდის.

ცნობები დანატოვარიდან

კალკოფენთან დაკავშირებით მოძიებული:
იე სახლობენ ქრცვინები და
თავაზიანი გოგონები.

ნაგვის გორებში –
საწყისები რუბი შოშის,
შესაქმის აქტი –
საკითხავი სათვალის ახლოს.

ცუდად ჩაშესმის:
სიჭირები ძრავაში და –
საშველად ხმობა, როცა არ ხმობენ.

ჭინჭარს ყოველთვის გვევარობდი და
ანლა შეგიტყვე,
სასარგებლო ყოფილა თურმე.

გამოუსადეგარი გეოგრაფიული რუკა

მიფრთხილების და წვიმის
ხიმუში,
სოფლის ტბორთა მარყუქები, -
ისე დავფერე,
როგორც მანუბოდა.

ზედ კი ჩემმა საცვარელმა
ობობებმა მოიფეიქრეს,
რაც მუორე ნიშნულია,
წასვლის წინ
ჩემგან მონონებული.

მომავლის ოცნება

გამოგონილი
ქველ ფოთოლთა თხრის მიერ
ღამით,
ჭადრის ხეების პირამიდა,
მომავალი ასწლეულების
ხალხური ზნე-ჩვეულებანი,
სამყრობილეთი განაფული ობობების და
პლასტიკატის მავთულხლართის გვერდიგვერდ
ეკეთი დახატული პასიანსები.

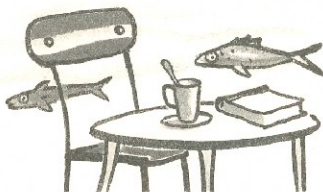
ხელოვნურ შუქზე
გამოგონილი
დასაძრავი სიზმრები, რაკი
შესაძლებლობებს უტყვენ სახელს:
გამოყენებას ფორტეპიანოს სიმებისას
იურისპუდენციის და ხელოვნებაში,
ჭადრის ხეების პირამიდას,
დამშვენებულს ჩამომხრჩეალებით.

უფრო მშვენიერი მსოფლიოს ტოპოგრაფია

ამაღა ბოროტი იმედი,
რომ ტანჯულთა შეცვივებები
მომავალს შეამსუბუქებენ:

ჟურად იდე, ვისი ხმა თრთის გულაჩუყებით,
ვის ხედება გულზე,
როცა ლილეების ცვლა
ოცდარვა წუთამდე მცირდება.

ხალაში თქვენდა, სასაფლაოებო!

უოლტ უიტმენი

თარგმანა ქარდა ქარდუხა

მრავალთა შორის

ამ აღუწესხავ ქალების და კაცების ბრბოში
 ვგრძნობ იმ ერთადერთს ვინც გამომარჩევს იდუმალი ღვთიური ნიშნით,
 არ ცნობს სხვას არც ერთს, აღარც მშობლებს, არც ცოლს, აღარც ქმარს, არც შვილს და არც ძმას,
 არც არავის ჩემზე ახლოზელა,
 ცდებიან მეყვანი, მხოლოდ ის ერთი მცნობს და არ ცდება.

ო, საყვარელო, სრულყოფილო და თანასწორო,
 ვგრძნობდი მიცნობდი ასე ძნელი სუსტი ნიშნებით,
 ნეტავ, როდესაც მე შემოგხვდები, მეც შეგიცნობდე ასე უცთოპრად.

წმინდა შუალამე

ეს მხოლოდ ნენი საათია, ო სული, ჩემო, თავისუფალი ფრენა უსაიტყვოდ,
 შორს წიგნებიდან, მოშორებით ხელოვნებისგან, დღე წაშლილია, გაკეცილი მოშზადებული,
 შენი უწყვეტი სრულყოფილება, სიჩუმე, ჭერუტა და უსაყვარლეს საკითხებზე
 ფიქრი და განსჯა,
 გარდაცვალება, ღამე, ძილი და ეარსკვლეუები.

როდესაც ცნობილ წიგნს ვკითხულობდი

როდესაც ცნობილ ბიოგრაფიულ წიგნს ვკითხულობდი,
 ვოქცი ჩემთვის, განა ასეთია კაცის ცხოვრება, როგორც ავტორს სურს დაგვიმტკიცოს?
 როცა მოგვცდები ასე უნდა დანეროს წინაშე ჩემს ცხოვრებაზე?
 (თითქმის ვიღაცამ ჩემს ცხოვრებაზე მართლაც იცოდეს ერთი მისხალი,
 ის კი არა და ხშირად მგონია, მე თვითონ, ძლიერ ცოტა ანდა სულ არაფერი ვიცი ნამდვილ ჩემს
 ცხოვრებაზე,
 მხოლოდ მცირედი მინიშნებები, გადაგლეხილი კვანძები და აღმაცერები
 რასაც ვპოულობ მე თვითონ და აქ გამზერებ)

ასაკისადმი

მე შენ მაგონებ ხეობის წყაროს, განუწყვეტილვ რომ იზრდება და განიერდება,
 ვიდრე დიდ ზღვაში ჩაიღვრება
 უსახდეროდგმნილი.

მე ვარ ის ვისაც სწავას სიყვარული

მე ვარ ის ვისაც ამჟრული სწავას სიყვარული;
 აქვს დედამინას მიზიდულობა? ყველა საგანი, ყოველ საგანს ტანჯვით არ იკრავს?
 ჩემი სხეულიც ასე იზიდავს ყველაფერს რასაც ვხედები ამ ვიცნობ.

ვინ ვარ მითხარით, ბოლოს და ბოლოს

ვინ ვარ მითხარით, ბოლოს და ბოლოს, თუ არა ბავშვი
 აღტაცებული საკუთარი სახელით? მიწყევ რომ იმეორებს და იმეორებს,
 ვდგავარ და როგორც უცხო, ყურს ვუდებ - და არასოდეს აღარ მბეზრდება.

შენაც იცოდე;
 ხომ არ გგონია, არაფერს ნიშნავს ორი თუ სამი მარცვლი რითაც
 გამოითქმება შენი საიელი?

ერთხელ, ხალხმრავალ დიდ ქალაქში ვიყავი გავლით

ერთხელ, ხალხმრავალ, დიდ ქალაქში ვიყავი გავლით და ტვინს ვიჭყლეტდი გამოფენების, არქიტექტურის, სავაჭროების, ტრადიციების, დამახსოვრებით, გავიდა ხანი და ის ქალაქი მე მაგონდება მხოლოდ იმ ქალაქში იქ რომ შემოვხვდი და სიყვარულით დრო შეაჩერა,
დღე - დღეს მისდევდა და ღამე - ღამეს, ვიყავით ერთად -
სხვა ყველაფერი რა ხანია გადაშავინყდა,
როგორც ვთქვი ნახსოვს, მხოლოდ ის ქალი, ჩემს სხეულს ენებით ჩაკონებულს,
მახსოვს თუ როგორ ეხეტიალობდით, როგორ ეეკვროდით ერთმანეთს და კვლავ ეშორებოდით,
მახსოვს ბელგებით როგორ მიჭერდა, რომ არ გავეშვი,
მე ახლაც ვხედავ მას ცხადივით, ჩემს სიბნელებს, მდუმარე ბავით, მოცახცახეს და გულდაწყვეტილს.

აქ არის ჩემი ჩვილი ფოთლები

აქ არის ჩემი ჩვილი ფოთლები, თუმცა ყველაზე ძლიერნი და მარადიულნი,
მე მათში ვმალავ და ვხევე ჩემს ფიქრებს, მე მათში ჩემს თავს აღარ გამოვფენ,
მაგრამ ისინი წარმომაჩენენ ყველა დანარჩენ ლექსებზე მეტად.

ბავშვის შეცბუნება

როცა ვიყავი პატარა ბიჭი, გატრუნული და შეცბუნებული,
ხაკვითაო ქადაგებისას, ვისმენდი როგორ გამოჰყავდა მოძღვარს უფალი,
როგორც მეტყობოდა, რაღაც ყოფასთან თუ გავლენასთან.

ზვირთებში შეცურა გემმა

შეხედე, უსაზღვრო ზღვის სივრცე,
ზვირთებში შეცურა გემმა,
გაშალა აფრები უკლებლივ ყველა, მთვარესაც აფრად მიამჩივლებს.
მთვარეობს ანძაზე აღამს, როცა მიიწევს, წინ მიიწევს ასე ამაყი
დაბლა კიროს კი აწყდებიან ტალღები გზებით,
გემს გარსერტყმიან მოუღვარე ქაფის რკალებად.

ო, საქალწულე აპკო! ო საქალწულე!

ო, საქალწულე აპკო! ო საქალწულე! რაღად მანვლებ აგრე?
რად მწევა ასერივ მხოლოდ რაღაც ერთი წამისთვის?
რად აღარ ძალგდის რომ გრძელდებოდე? რად წყდები ახლა?
იმად ხომ არა, რომ თუ წამიერი გახდი უსაზღვროს, აღბათ სულ მალე
უეჭველად გადამყრი სიკვდილს?

გიორგი გამსახურდია

წითელი ავტობუსი

27 მარტია და ფაქტობრივად ხალხმწიფო-
ბაა. ოქსფორდი კემბრიჯის სინაზმდგ, დიდი
ნაოსიბა ვარაუდობდა, ორ ფაქტთან გულმუხმად
კორეები შეკრებილან და გულმუხმად კომა-
გობენ საყოფარღო ფაქტორიტებს. ამ მომენტისთვის
კემბრიჯული წაბუკები 41-39 ამაღცხებენ ისტო-
რიულ შეტოქვებს, გოგონების უმარატესობა ოქ-
სფორდულთან მიმართებაში კიდეც უფრო შთაბ-
ეჭვადია. მე, რა თქმა უნდა, ოქსფორდის მხა-
რეს ვდგები, გუმანით ვგრძნობ, რომ ასე უფრო
დადებითად ვარ, სუსტისკენ ვიხრება. თან ვერ ვი-
ვნახებ კემბრიჯულ წყენას, რადგან ის ქორწილი
მასხენდება, ერთი წლის წინ რომ ვიყავი. მსუბუ-
ქი ზღაფრუშეტი უფასო იყო, მაგრამ როგორც
კი ჟიკა ლენისკენ წავედი ხელიმ ფუნქციონირე-
რებულმა გამყიდველმა მითხრა. ქორწილში თუ
ფულს გადაამხდეინებდნენ, ვერ ხარმოვიდგენ-
დი, დახეულმა გაეხადე ზურგს უკან მდგომ ინ-
გლისკენ სტუმრებს. საკვირველია მოთხრეს,
ჩემთან არაა მაინცდამაინც მიღებული ასეთი
რამ, იალზედ იმავითად ბდებაო. ნეკუ-პატარა-
ლი შიგადაშიგ მეკითხებოდა, ხომ კარგ დროს
აჭარებო, ბენდი შვაფიდან დაქირავებული. დაუ-
ჯერებლად გარგას-მეთქი ვეპასუხებდი. მერე იმ
სტუმრებთანა, გვართანად მოშობილნი უახლო-
ეს ფაშად გადავდიდი, შოი ხირტხელო. თბილი-
სლ გოგონა რომ მოუყუევს ასე მოთხრეს - ძა-
ლიანაც კი, ჯიგრები არიან, არა ბიჭო ქართვე-
ლებით სამასკაციან ქორწილს გადახდინი და
მეორედ დღეს მშობლებს გამოართმევენ საქმლის
ფულსო. ვარწმუნებდი, რაც გინდა უნოდეთ, ჭკვი-
ანი, ანგარიზიანი, ყარიათიანი, ოღონდაც ჯიგ-
რები არა-თქო, მაგრამ ვინ მოგისმინა?

ორივე გუნდის წაგმა თითქმის ერთდროუ-
ლად ჩავვიტოლა. მათი სანამარტო მყოფი
ხალხი კიდეც უფრო ახმაურდა. ყიფინას მეგაფო-
ნებიანი გამამხნეველები მეძახილებიც დაერთო.
შინაი დღეა, ბლომად ლუდი ისმევა. ლამაზი გო-
გონები ირევიან, ცოტა გაპრანჭულებიც, ვინ-
ცლო საეკერძებიც, მაგრამ ლონდონის მზე ყვე-
ლს აგეითლმობლებს, მათ შორის მეც.

"ამ პაექრობაში მეორე ადგილი არ მოსწონს,
ან იმარჯვებ ამ მარცხდება" - ისინი მეგაფონი-
დან, ლურჯფორმებიანი ოქსფორდულები წინ გა-
იქნენ, კემბრიჯელთა ნავს წყალი მესდის და
ბოლოს ყირავდება, მუქი ლურჯები იმარჯვებენ.
გოვონებიც იგებენ - ოქსფორდელთა სრული
ტრიუმფი!

ფულემის პარკისკენ მივიდვარ, იქ ერთი საკ-
მა, რომლებ დატანილი ეპიტაფიაც ეძღვნება
ვინმე არაფერო. ბაქლასის სიხვის - მას სძულდა
ეს პარკი და ყველა, ვინც იქ დადიოდა". ზუმრობა
უნდა იყოს, ინგლისელებს უცნაური ოემორი აქვთ.
მე თავად საკმა მომწონს, ზედ თეზისთან დგას
და თუ ჩამოვადებო თვალში მშვენიერი პეიზაჟი
იშლება. აქ ხუთ წუთზე მეტს ვერ ვიღებ, მგზ-
რდება და სევდა მიპყრობა, რატომ არ ვიცი. სა-

ერთად, პარკები დიდად არ მიყვარს, თუ რაიმე
არ ხდება ზიგნით, მელანქოლიური ებდება. ზოგ-
ჯერ მეტირება, მგონია რომ იქ არ ვარ ახლა, სა-
დაც ჩესით უნდა ვიყო. აქ თითქოს წარსულია,
რომელსაც ვერ დააბრუნებ, ან მომავალი, რო-
მელსაც ვეღარ მოესწრები. სხვათა დღესასწაუ-
ლი.

ადრე კიდეც უფრო უცნაურად იყო. ვიჯექი
ბოლმე თბილისის რომელიმე პარკში და ახირე-
ბით ეფიქრობდი იმაზე, რაც ჯერ არ მომხდარა
და უკვე გული მწყდებოდა წარმავალი მატყნაზე.
ვთქვით, როგორ ჩავიყვან წამაჩემს პარკში და
როგორ დავეშვებოდი ერთმანეთს, ის ნავა
და მე დავრჩები ბაქანზე. ჯერ არ მომადარზე
მომიწყენია და მომავალი წარსულივით მტყენია.
ისიც გაძისენება, ჩემი ექვსი წლის ქალიშვილი
და მამაჩემი როგორ მისეირნობენ ვაკის პარკში
მადრენისკენ, მე ზურგში ვუყურებ. ისინი გტი-
ალებიან, ხელს მიქნევენ და გახანძრობენ სვლას.
მზიანი დღეა, პარკი სავსეა ბავშვებით, მე კი თვა-
ლები მიცრემლიანდება. მერე ჩემს თავზე ვბრა-
ზობ ამ სულელური თვისების გამო და იქაურო-
ბას ვეცდები.

სასწრაფოდ 14 ნომერ ავტობუსში ავდივარ
და მეორე სართულიდან გავცქერი ლონდონის
ქუჩებს.

თბილისშიც დადიოდა 14 ნომერი ავტობუსი,
დადი დიღომი-კოლმეურნეობის მოედანი. მერე
214 დაარქვეს, აქაოდა შორია მარტო სათითამე-
ტოდო. ეს წითელი, ორსართულიანი ავტობუსი,
უორიც სართზე მიდის და ყოველ ის მტრნი
ჩერდება. ინგლისურის გარდა ტურისტები მინი-
მუმ ხუთ ენაზე ერთდროულად ლაპარაკობენ.
იმავითად რომ ქართველი ამოვიდეს, მაგრამ თუ
ამოვიდეს, დარწმუნებულია, რომ დედამისის ზურ-
გზე არავის ესმის მისი, თანამოსაუბრის გარდა.
ყველაზე სახალისო ტელეფონზე მოლაპარაკე
ქართველის მოსმენაა. რა უნდა უთხრა, არ ილა-
პარაკო ევტო ინტიმურ რაღაცეებზე? შენი მეს-
მისო? ხომ არ შეარცხვენ. ზიხარ ამიტომ შენ-
თვის გაყურებული და დროს კლავ. კარგია ყვე-
ლაფერი უკმაყოფილო რუსების მოსმენაც, ისინი
მართლად დარწმუნებულად ლაპარაკობენ. აქ
ძვირია, იქ იაფია, აქ საშინელი ამინდი და საქმე-
ლია, იქ უკეთესია. იტალიური და ესპანური ენე-
ბის გარჩევაც მალე ვისწავლე, ამ მხრივ ლონ-
დონის ავტობუსი უნიკალური ადგილია. მტრნი
წინაში წმარია და არაფერი გესმის, საცქერ-
დადაც მეორე სართულიდან უკეთ მოსმენას ქა-
ლაქი.

ერთხელ ღამის ავტობუსში სიცილიელი მი-
კელე გავიცანი. დიდი ბნის ნაცნობივით გადამი-
შალა გული. მამამისი ქილერი ყოფილა, დედას
გაუზრდია, მამა არც უნახავი. მერე დედას არე-
ვა ფსიქია და მიკელეს აუღია მტრინლოვანი
დებზე მზრუნელობა. დედა მამამისის მტრებს
მოუკლავთ. ბიძას ნაუყვანია ნიუ-იორკში, სადაც

მანქანაში დატვირთული ნარკოტიკით დაუჭერათ. ნაღდად არ ვიცოდით წამალი თუ მედოო, ირწმუნებოდა თურმე, მაგრამ მართლმსაჯულებამ არ დაუჯერა. ცოტა ხანს მჯდარა, მერე ისევ ციცილიაზე მოუშორებოდა. თავიდან დაუსწია სივრცეზე მიკვლეს. ლონდონში ჩამოსულა, ხუთივე დისთვის მზითვების ფული უშოვნია და გაუთხოვებია. კარგად წასვლია საქმე, მაგრამ კანონში თამაშს მიეჩვია და გაღატაკებულა. თავი გატყუბილი, თითი გაჭრილი, ღვინის სუნი ასდის და ევროპელის კვალობაზე საშიშად გამოიყურება, არადა თვალეში უყურებ და კეთილკაცს შავს...

ერთი კეკელიც გოგოს ფოტო მაჩვენა, გიყვარს-თო და არა, დედაჩემია ახალგაზრდობაში, მანამდე, სანამ მე გამაჩენს და დედა გახდებოდა. ფუყურებ და თან დედაჩემია, თან სრულიად უცნობი გოგო. ასე უფრო მიაღწიდებოდა.

- შეგცოდნია ადამიანი, ბრო? - მიკვლევ კითხვით. მე სულ მეცოდება ვიღაც; ბავშვობიდან. არ მიყვარს პოეტები, როცა მარტო ყვევით ვიღებ და ქალწულის ლანდებზე წერო, საღამოთი ღობეს რომ გადახატება და ნღებს სიბერე ისე იცვრება, როგორც ცხენის თვა ბუზებს. ყალბია, ასევერ გადაადგა მსერლობა, ხალხს კიდევ მოსწონს. მგონია რომ იტყუებოდა, სიმართლეს ხედა.

სიმართლე თურმე ისაა, რომ როცა მიკვლევ ათვალეურებს დედაბისის ყოფილი თანამშრომლებს და შეგობების ახალ ფოტოებს, „ის“ აღარ არის, სიცარიელეა. ასე ითვლის ცხოვრებასაც, დედამდე და დედას მერე. აი, ვთქვით, რომელიმე ნაცნობ კინოფილში უყურებს, პირველს იმას გაიფრებს, როდის ნახა, დედა იყო ამ ქვეყნად თუ არა და თუ იყო, ამ დროს რას აკეთებდა. ზოგერთი ფილმი ერთადაც აქვთ ნახია და მისი მშვიითა კომენტარებიც ახსოვს. „ფრთხი ეუმენი“ ჰყვარებია განსაკუთრებით. ვერ არის ძალიან ქვიანური ფილმი, ფილმის ან გოდარის რომელიმე ნამუშევარი ჰყვარებოდა, აჯობებდა სათქმელად, მაგრამ მიკვლევს დედის სასარგებლოდ მინდა ვთქვა: ამასწინათ მერამ მამარდაშვილის ძეგლი ინტერვიუ ვნახე, სადაც ამბობს, რომ არ უყვარს ინტელექტუალური და სააგტორი ფილმები, კარგი დეტექტივი და ვესტერნი ურჩევნია. და გამაჟივრდა. ისე, რას გაუფრებ, შეიძლება იზაყირა კიდევ?

- დედაშენი ცოცხალია? - მითხრა უცებ.

- დედაშენი ცოცხალ თქმა, ცუდად ვარ და არ გვერათ არავისო, მე კი ვლიზიანდებოდი. არ ვიცი რატომ გბრაზობდი, როცა თავბრუ ეხვეოდა და ვარწმუნებდი, რომ მოეჩვენა. როგორც ჩანს დიდხანს ითმინა ჩემი ურწმუნობა და ბოლოს გარდაიცვალა, ისე რომ არავის არაფერი გვკითხა. ასე დაგვიტყვიც, რომ მართლაც ცუდად იყო და შეგვარცხენია. თითქმის მისი სიმართლე და ჩემი გაჯოღებია უფრო მნიშვნელოვანი იყო, ვიდრე

სიცოცხლე.

ისე ბავშვობისას მშობელთაგან ორივეს ახლდა ყურადღება, მამასაც და დედასაც. ორთვე მუათანა შვილები იყვნენ. ერთმანეთი რომ მონახეს, კარგად შეუსყვინ. საშუალო შვილებს დედად არ სხვადობდნენ ჩვენს ქვეყანაში, ყოველ შემთხვევაში ჩემში ასე აღიზარდნენ. უფლები ბონი, თამაში ნაბილარების მოახლებდა. ამიტომ, სადაც მუათანა შვილს ვნახავ, მისკენ მიმწევს გული. ამას წინათ ბიძაშვილმა შემომწვლა, ბაბუაჩენის რაიმე მძიმე ცოდვა ხომ არ აქვ ჩადენილი, ძალიან მეძინია ჩვენზეც არ გადმოვიდეს. გულზეთაში ვფიქრობ, არაფერი გავიგეოთ იმ პატიოსანი კაცის ნაქონი და რაღა ცოდვის გაზიარებაში გამიხიდი გულუხვი-მეთქი?

ბავშვობაში რო ამბობდნენ რა არის, პაპაშენის ქონებას ხო არ ანავს, ფეხბურთია ბოლოსდაბოლოსო, სწორედ პაპაჩემის ქონებაზე არ მიკამათია და გადაერეულვარ, არცერთისაზე. აი ფეხბურთი კი ნამდვილად ქინჭელი ვიყავი.

- ჩემი მუათანა და მღერის ძალიან კარგად. გამიღმა სიცილილმა.

- ეფვიც არ შეპარება. - და არც მიკვირს. ან რაღამ უნდა გამაჟივროს, როცა იმ იმპერიაზე დავიბადე, სადაც ანანავი დღელიკატებად ითვლებოდა, ხოლო პირველი ბანანი უფრო გვიან დაეჭირებოდა, ვიდრე კალამნიკოვის ავტომატი.

მიკვლევ ერთხანს ჩაფიქრდა, მერე ამომხედა წულეზე ჩემმა დისშვილმა მკითხა, აი, ბავშვობაში რომ ქრელი ქუდი დამახურე და ყინვა იყო, გასოვს? მე არ მახსოვდა და ეიფიქრე, რომ ალბათ არც მამაჩემს ახსოვდა ცირკში რომ ყვავდი და არც ბაბუას ახსოვდა, ალღუმზე, მამაჩემი რომ ეჯდა კისერზე.

- რა გულდასაწყვეტია-თო! - მოვატყუე ჯენაროს, კი, კარგად მახსოვს და რატომ მკითხეთ? ისეო. ჰოდა, ეგ როგორ არის, ბრო, ძვირფასი მომენტი შენი ცხოვრებისა, შენთვის უმნიშვნელოვანეს პიროვნებას რომ არ ახსოვს?

არ ვუპასუხე. რადგან არ ვიცი მიკვლევ, ზენ ქართველს, ან გავახსიათებს ასეთი სიღრმეში ჩასვლა, უფრო მოღვინის ჩაღვია ვართ. ჩენი სიღრმე ქვეყნია. აი, რომ დავლევო, მერე თუ გინდა „კარდუზე“ ვისაღებო, როგორც „შეგადიზიურ თაურმდგენზე ქართველი ერის თერთობისა“ - გაიფიქრე და ამ სიტყვების ავტორი ვიყავი არ გავავარჯიშე, რათა ინგლისელ ლორდს დაგვიგავსებოდი.

მიკვლევს სწორედ დაიწყოქთან ჩამოვედი და სოპოსკენ გავემუქე. ჩინურ კვარტალში, იქ სადაც ვიტრინებში შეგნავარი ქათმები ჰყიდი, აზიელი ქალბატონი გადამიდგა და გამომწვევად მკითხა:

- მახსაყი გნებავთ, სერ?

- უარს არ ვიტყვოდი.

- 35 ფუნტი! - მერე ცოტა ახლოს მოსწია სახე და თითქმის ჩამწურჩულა. - პეფი ენდით ბი, სერ!

ნეგმარ ზამანაშვილი

რა გინდ გადაგბდეთ,
რა გინდ შეგეშთხვით
მორთეთ ნაძვის ხე,
საბაღნალო ნაძვის ხე მორთეთ...
აიღეთ ფერადი ბურთები,
ფარკულაგები,
ზატები
და მორთეთ ნაძვის ხე...

თუ ამის ფუფი არა გაქვთ,
იშოვეთ ერთი მწვანე ტოტი
და ორი ლურსმანი,
დაამაგრეთ ტოტი კედელზე
და შეაბით – რაც გაქვთ,
ოღონდ ფერადი:
ფეხი ღიღები,
ან ქაფები,
ან მოგონებები,
ან რამე ასეთი...

და შედმეტ კითხვებს ნუ დაუთვამთ
ნურც სხვას
და ნურც საკუთარ თავს...
უბრალოდ მორთეთ მწვანე ტოტი,
ერთი, პატარა, საბაღნალო
მწვანე ტოტი მორთეთ...

ოფისში,
შემი ოთახის ფანჯარაში
აყვავებული იასამანი
და რა დასამალია –
მე მიყვარს სენტიმენტალური
აყვავებული იასამანი,
მიყვარს მისი ფერი,
მისი სურნელი,
მისი პატარა გულსებრი ფოთლები,
მისი პინანინა ყვავილები.....

მალე აღდგომია...
როდესაც ყვავის იასამანი,
ყოველთვის მალე აღდგომია –
სენტიმენტალური
აღდგომა...

* * *

მ. ნ.-ს

ნაფა ნაფა

ნაფა ნაფა

ნაფა ნაფა

ნაფა...

- როგორა ხარ?

- ავადა ვარ.

- ავადა ხარ?

- ავად.

ნაფა ნაფა ნაფა ნაფა

ნაფა ნაფა

ნაფა...

შეიცვლება მედიცინა,

შეიცვლება

პავაც.

ნაფა ნაფა

ნაფა ნაფა

ნაფა

ნაფა

ნაფა.....

მანამდე კი

შენს დაგისხამ,

მოგიდუღებ

ყავას.

* * *

შაბათს, 11 საათზე, ჩვეულებრივ,
 ოფისის მანქანით ოფისისკენ ემოძრაობ.
 მანქანის რადიოდან 50-იანი ნღების
 ამერიკული ჯაზ-ორკესტრი უბერავს:
 ტრომპონები,
 საქსოფონები,
 საყვირები...

შეფუხვით გინრო ქუჩაზე...

შეფუხვით:

ჩემ ხაზზე, ერთ-ერთ სადარბაზოსთან

მუქი ფერის პიკაპი გაჩერებული,

შემხვედრი ნაკადი კი არ წყდება...

ვაკვირდები:

ჯერ კუბოს თავსაბურს ვამჩნევ – ტროტუარზე,

მერე – კუბოსაც,

ჩემკენ ზურგით მოქცეული ორი კაცი

პიკაპის "ფურგონში" რომ ათავსებს...

ისე, რატომაც არა! –

ძალიანაც უხდება სასულე ინსტრუმენტების

ეა რიტმული რია-რია

გინდ გადასვენებას, გინდ გასვენებას,

მით უფრო – მაისის მზიან დღეს...

* * *

რა უნდა დამხვდეს იმ ქვეყნად ისეთი,
ეს იელისის წვიმა რომ არ მომენატროს,
ან – თუნდაც ეს გალუმპული ყვავი,
ჭადრის ტოტზე რომ ზის
და – იმის თავიც აღარა აქვს,
დაიზახლოს: "მეტი ვერასდროს"...

* * *

"სიბერის ნიშნებიდან"

ზავუარე
ჩამარა
თვალი თვალში მხოლოდ წამით გაიყარა
და მუხსიერებაში აღიბეჭდა
ჩალისფერი თმა და
ახლა ზრდა სახის მიმზიდველი ნაკეთები

ის შეიძლება აღარასოდეს შემხვდეს
და ამას არცა ატვს მნიშვნელობა
უბრალოდ კარგია რომ
დადიან ქუჩებში ასეთი სახეები
და წამით მაინც
თვალს თვალში გაგიყრიან ხოლმე

* * *

რამა დანერ ისეთს,
რა სტრიქონებს გამოიგონებ?..

სიცოცხლეშ ნერა-კითხვა არ იცის,
ის უბრალოდ მიდის იქით,
საითაც უნდა მიდიოდეს –
მხოლოდ მისთვის ცნობილი მიმართულებით...

ჰოდა,

ტყუას გკარგავ ნახიჭეიანურ გოგრის მურაბაზე,
მის უნაზეა გემოზე, არომატზე...
და თუმცა ტკბილი არ შეეგმევა,
ღამის სიზნელით ვისარგებლე –
ურუმრად და მალულად –
მატარა ქილა ბოლომდე გამოვცალე...

ჩოკ სალონ გოგრის მურაბის მომგონს!
და კიდევ – ძველ მეგობარს, ტარიელ სალიბოვს, –
სამეცნიერო წოდებებში რომ ვერ შეცვალა,
და რომ ისევ ეამაყება "ვეფხისტყაოსნის"
პერსონაჟის სეზნიობა.

დაფრენიდან აფრენამდე

ამ ლექსის აღსატემელად საჭიროა ხომბ., რუს., ინგლ.,
გერმ., ფრანგ., თურქ./აზერ. ენების ცოდნა

დამმვიდდი, მშაო, „ვალნავატაა
პეტე ჩი“,
ეს გველავური ღირს კი ამაღ –
„მელური“?
და მერე რა რომ, გზა გერჩია
„დიწერენტ“,
რაღ გერგო – გერგო, შეირგე და
იმღერე!
იმღერე დილით, შუადღეს და
საღამოს.
ხანდაზან ცოტა გააბოლუე –
გაამოა!
ლამით კი თავი დაბანებე
საიტებს –
რას მოინელებ იმას, რასაც
დაიტევს
კიბერნეტიკა, „ცუმ ბაიშპილ(ბ)“,
ბლოგები?!..
თუმიცა ეაცე ხომ იგივეა –
მოგების
შესახებ გაწვდის განუწყვეტლოვ
სიგნალებს.
შენიც სათანადოდ იზუმრე და
იანგლე!

და კიდევ:
ნუ დაინანებ ნურასოდეს –
„სალოლს“ და
ნუ დაინანებ ნურასოდეს –
„ბრავოს“ და
ნუ დაინანებ ნურასოდეს –
„გუდ ჯოზს“ და...
დაფიქრდი – ოქრო რატომაა
მუნჯობა,
ანდა – ძილი რად ეძალება
საღამოს?

და ბოლოს:
ჰეე ე ნაის თრიფ,
ბონ ვოიაჟ და
სალსალამათ!

* * *

N-ს

ვერც ნიჭი გიწველის
ვერც Alma Mater
შენ რომ გაუღო
იანთ წიგნს
ვერცადროს
დამერ

მთა პაპავა

ალაზნის ველი

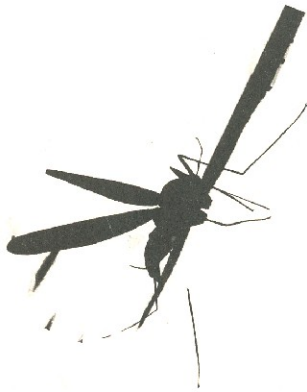
ღამე არ დაწყო
დედაზემა თქვა
კოლეები დაგებენო
არადა ეს ტატი მუთაქებიტურთ
ამ აივანზე რომ დაედგით
ბლია და პანტა მსხლის ჩრდილში
იყო რომ პირდაპირ ალაზანს გადაყურებდეს
ზედ მწოლიარე გაცხრომანი მტოფი
მორიგი ღუბრასანი ან დარეჯანი
იმის მერე მინდოდა ზედ დაძინება
მუადღეს კი არა
მთელი ღამე
საბნით უსაბნოდ
იხე რომ დილით
მზის პირველმა საივმა გამომადგომს
და გეც რომ აედგე
იმის მაგივრად რომ ძილი შეეიბრუნო
და მარტომ ვუყურო კაცკასიონს ალაზანს
აანამ ნელ ნელა დედა ბაეშეები
ფელა თავისი რიტმით
შემომეროდება სახლის გულისიდან
და დავიწყებთ საუბარს საუზმეზე

კოლეებზე არ მიფიქრია
და მენაშინა დედის სიფრთხილემ
ააინებელში დაეწეო და არა გარეთ
სადაც სხელი ჩემი გადაიშლებოდა
როგორც ალაზანი
კოლეით სუფრა
რამელზეც ჩემი გემრიელი სახალი
გახდებოდა სხვისი ნადიმის საბაზი
სადაც კანზე ყოველი კბენა და
წითელი გულიდან ცოტ ცოტა წრუპვა
შეადგენდა იმ მსხვერპლმენიერას
რომელიც გარდაუვალია
თუ გინდა რომ მზის პირველ სხივს შეეგებო.

მთლად ერთხელ გამეღვიძა ღამე
და გავიფიქრე ხომ არ გავიდე მაინც?
საიდან ვიცით
რომ მსხვერპლი არ ღირს
აბიგის დანაპირს?

სამოცი დღეა

სამოცი დღეა
აორცე მე მინას
მკელთი საფსეს
ბოსტანის საბანს
სამოცი დღეა
თხისი და ბარავ
აარეველებთან
მუდმივ ბრძოლაში
სამოცი დღეა
გამომნმარ ქლიაეს
აჭრი მკედარ ტოტებს
ისე რომ დარჩეს
ჯანმრთელი გული
რომელიც ისევ
მოისხავს რამეს
ტკბილსა და მთავეს

სამოცი დღეა
ბაღს ელოდები
მაღალ ფერდობზე
ის გვიან მოდის
ორმოცი კილო
ამ ერთი ზიდან?
ვჭამოთ, ვაჩუქოთ
მერე მუშაბა
სამოცი დღეა
პომიდვრის მორწყვა
დაბალი წნევით
მინასთან ახლოს
ხანამ ჩითილი
ზევით არ წავა
სარს არ მოითხოვს
და დაძმოდება
სამოცი დღეა
ყვავილებს უფლი
რა მაჩალოა
ეს ყვავილები
მაგრამ ფუტკარი
როდესაც მოდის
მანც ლირდაო
ამოიხეხებ
მერე თხილი და
ლეღვი იქნება
მაგრამ შენ მხოლოდ
სამოცი დღე გაქვს
ჭიქარის იქით
სუბარუ გელის
სუბარუს იქით
ისეც თბილისი
ლეღვი და თხილი?
ეგრ მოესწრები!
მეზობლის ქალი
მანანა დაკრფს

ეიცი მიქარავ
ეაროშანტიზე
'აბა მიდი და
სულ იქ იცხოვრე'
'ფული აქ არის
და კაპუჩინიც'
'კაფეს კულტურას
ვერ მოშორდები'
'შენ ხალხი გიყვარს'
'მარტო ვერ გაძლებ'
'ბავშვებს სკოლაში
იქ სამდ გაუშვებ'
'ტოჯ მნე ბურეუსი
ნაროდნიკობა'

არადა სადაც
არ უნდა ვიყო
მოგა აგეისტო
და agaonidae
ლეღვის კრახანა
მეძვრება ლეღვში
იქ ფრთებს დაკარგავს
კვერცხებს დაღებს და
იმნამს მოკვდება
კვერცხებიდან კი
ნითელ სიტკბოში
შემოვლენ კვლავაც
ლეღვის წმინდანნი

უფრო მეტი
მათ ფრთიან დეზთან
დაწევილებიან
და წერე ლეღში
ხერხეს გამოთხრობიან
სივრცის ფასად
ხერხეს რომლიდანაც
კვერცხებით სავსე
რჩეული მდებარეობს
მორიგი ლეღია
საძიებლად გაფრინდება
და დაინგება
თავიდან ციკლი
რომლითაც ცოცხლობს ლეღვი
ეკვე ოთხმოცდაათი მილიონი წელი

მეორე წელი
სამოცი დღეა
ბაღში ვეფხულებ
სანამ თბილისი
ბედებით მელის
ნეტავი რამდენი
მილიონი წელი
გაგრძელდება ეს ციკლი?

სანამ შენ გეძინა

თითქმის კვირაა
მე ვეღარ გხედავდი
გეძინა ოთახში
სასტუმრო ოთახში
მე დაფრწი ოთახში
სულ მარტო ლოგინში
კი თქმეცა ჯანბრთელი
და მინც მარტო
იყო მხვერპლმწიფი
ნენი მხვერპლმწიფი
მეს გჭონდა ვირუსი
ხელება სურდო
მე არ მჭონდა ვირუსი
და შენ გაიხიზნე
სასტუმრო ოთახში
ვირუსით მარტო
ვალა კი ვირუსი
ბურუსა ჩაბარდა
და ჩვენ ვართ ოთახში
ლოგინში მარტო
და შენ სხელი
ნაინარე სხელი
წითლას მიმწიფებს
მე არ ვარ მარტო
ჩემიანის მსხვერპლი
მე ვარ მარტო
რომელიც მიმწიფებს მფოთვას
შენი ილის და
ჩენი სიფხიზლის
მსხვერპლი დუმდის
ხალხი მარტო

როგორ დაფნეოთ ლექსი ცეცხლის დანთებაზე

როდესაც გინდება ხანდახან ადამიანს
ლექსის დაწერა ცეცხლის დანთებაზე
ახლოს რომ რჩევად დარჩეს შვილებს
აი რა უნდა ქნა

პირდაპირ ნურავის მიმართავ
 თუნდაც შეილებს
 თუმცა წერე ისე თითქოს მათ წერდე
 დაიწყე იმით რომ ხანდახან
 ყველას უნდება ცეცხლის დანთება
 მეჩრე ჯერაც არ ნახსენებ შეილებს
 ორი არსებული მიდგომიდან ერთი ურჩივ
 და დრამატურგიისთვის თქვი რომ ერთს
 ვითომ მათი დედა ემხრობა
 არქიტექტურას
 სადაც ცეცხლს გაშენებთ როგორც ბიბლიოთეკას
 ვინაყებთ ქალაქის ოთახით და
 მის გარშემო ლამის მართი კუთხეებით
 ეგებებ შენობას თანმიმდევრულად
 პატარა სამუშალო დიდი კედლებით
 ისე რომ ზუსტად ეიცით სად ნაეუკიდებთ
 და რომელი ფასადის მიმართულებით
 განვითარდება ნვა

მეორე მიდგომა შენი იქნება
 მამის
 მეზადის
 არქიტექტურის ალტერნატივა
 სადაც ვინაყებთ ხის გულთ
 ვირჩევთ იმ თესლს
 რომლის გარშემოც განვავითარებთ ცეცხლს
 და რომლის პირველად გადახრაზე
 დამოკიდებულია გველაფერი
 ამიტომ სწრაფად ვანთებთ და
 მეჩრე მის ზრდას ვემორჩილებით
 და მხოლოდ მზად ვართ ხელში გაზეთით
 ან ხმელი ტოტით რომ შევეშველოთ
 და მუდამ ნივცეთ ია ნიადაგი
 ანუ შავი რომელიც ვიცით რომ მას სჭირდება
 ოღონდ ისე რომ არ ამოვიდეს ველური და
 ჩვენ გავუძლეოთ პროცესს
 რომელმაც უნდა წარმოშვას
 ის ხილი რომლის გემო არც კი ვიცით

დასასრულისკენ იმისთვის რომ შევრა ლექსი
 ცეცხლის დანთება ლექსის წერის მეტაფორად გამოიყვანე
 კი ისე სჯობს
 თან ძველ ბერძნულზე ალუზია ზომ ყველას უყვარს
 სადაც პოეზია ნაკეთობაა კომპოზიცია
 (არ დაგაფიქსდეს ძველი ბერძნული)
 ბერძნულიდან კი ინგლისურსზე გადადი
 (ვინ იცის ვინ წაიკითხავს
 მართლა შეილებს ხომ არ წერ)
 და ახსენებ რომ ინგლისური
 ველური ენა
 უფრო ზუსტად გამოხატავს იმ მეტაფორას
 რომლითაც უნდა დამთავრო ლექსი
 იქ ზომ ცეცხლს არავინ ანთებს
 მას ამხეზებენ ან აკეთებენ
 მოდა ამიტომ ლექსიც და ცეცხლიც
 პოეზიაა
 არქიტექტურის ან და მეზადის

და აი აქ კი არჩევნის წინ ხარ
 ან გააგრძელებ იმ მეტაფორას
 სადაც შეილებიც პოეზიაა
 ან მას დატოვებ გაუღწერებელს
 ეგ შენლა იცი

ანდრო დადიანი

როცა ფული მექნება შენგან სიზმრებს ვიყიდი ჩემო შეყვარებულო

დათოს

ჩემი პონირარი ინდენია,
რომ ერთი ქუდიც არ შემოდის ვიციდო ამ ზამთარში.
არადა როგორ გამახარებდა ისეთი ქუდი,
ახლა მეტროში გოგოს რომ ეფარა,
მოშწანაო ქუდი,
ბაცი ჭვითელი პომპონიკებით,
ერთი თავზე და ორიც გრძელ ყურებზე
ფორთოხლებივით დაკიდებული.
მინდოდა გამეჩერებინა და მეკითხა,
- აად იყიდეთ ან სად მოაქსოვინეთ-მეთქი?
და ნინ ნადგმული ფეხი მაერში გამიქეცადა,
"პიროლანი" გამახსენდა
(ასე გამოთქვამს ჩემი პატარა ძმისშვილი ამ სიტყვას).

მეგობრის სპექტაკლის პოსტერია: "გააპროტესტე შიმშილი!"

უპროტესტებ შიმშილს!
თელი ხმით უპროტესტებ შიმშილს!
უპროტესტებ ამ უდროო ზამთარს,
უქუდიბას,
ღინვით მოჭირხლულ ცხვირს და ყურებს,
თვლებში ყვითლად ანთებულ ბოტიკის,
აღადმოყოფობაში მარტოობის შიშს
და აფთიაქში დასაგარიმებულ რეცეპტის ფურცელს,
რომელიც ხუთასს ლარს უკაკუნება.

ოცდაათს მიღწეულ ბიჭს პომპონიკებითი ქუდი მინდა,
მინას ვარ მიზმული დიდი ზომის სანხედრო ბათინეკებით,
ჩემი პონირარი ადრეული ზამთრის კომუნალურებსაც ვერ წვდებო.
შეყვარებული კი იღვიძებს და მეუბნება
- მესიზმრა, ბანანს ფუცქენიდი
და მიგნიდან ბანანის ნაცვლად ჭვითელი თუთიყუშები ამოფრინდნენ.

- მოდა ასე ჩემო შეყვარებულო,
როგორც კი ფულს მოვიგდებ ბელში
შენგან სიზმრებს ვიყიდი,
კრებულს გამოვუძებნებ
და დავიფიქროთ მერე გაზის ეკონომია,
ორი საბანი და ზუმოდან პლედი,
ბარბერბად რომ გვექცა სანოლში
ერთმანეთთან მისაახლოებლად.

დილით ქაშუეთთან ვნახე ზანგის ბიჭი,
პგავდა ღვთისმშობელს,
იღლები ენთო თვალბნებში,
ნისუბუღი იყო მარტის სიოზე,
არ მიყვებოდა ქუჩის დინებას,
იღვა და წერდა ესემსებს ვინმეს,
აღმათ შორს...

როგორც უსულო ის იდგა ქარში
და გადიოდა ქუჩა ნასში,

ვითომცდა თაღში.

მე ვნახე ქაშუეთთან დილით
 ღვთისმშობელით ზანგის ბიჭი,
 სქელტრაკა იყო, ყვითელთვალეზა.
 იენებ სახელიც კი რქნოდა ვინმე წმინდანის
 იდგა და ნერდა ესემესებს,
 ეგებ ღვთისმშობელს.

"დღეს ჰომოფობიური ხასიათის ბულინგი მომიწევს თანამშრომლებმა, პირველად მივედი სამსახურში საყურით და ვისაც არ დაეზარა უფროსიდან დაწყებული ყველამ დამცინა, მერე ჩემს სქესუალურ გემოვნებაზე მოიწვევს იუმორისტული საათი, დღიციენტდენენ, ილრიჭებოდნენ, მასხარაობამ ისე შეიყოლია, ადამიანებს აღარ გაუდნენ, მე კი ოთახიდან გასვლა არ შემეძლო, არც არაფერი შემეძლო გამეკეთებინა მათ წინააღმდეგ"

ფრაგმენტი საკუთარი დღიურიდან

მათი სიცოცხლის ხმა ფანჯრებს ზარავს...
 ისინი ჯოგებად გადაადგილდებიან,
 ლურჯი ავტობუსებით
 არტერიებში შედიან და ქალაქს სვრავენ.
 ბალზამად ედებიან მთელ შიგანს
 და სიცოცხლის ყველა გამოვლინებას აქეუვებენ.
 გაყინული ჩიტები ტალახში ყრია.
 გონება შიშით იტბორება.

ცაო ქვით დაგვსეტყვმ
 და მზეო ცეცხლოვან მახეილებად აქცევ შენი სხივები.

კედლებს ასკდება სიცოცხლე,
 პაერში დახეული ოლარები ტკაცანებს,
 ბარძინები სკდება
 და წითელი ლეინის ნიაღვარს მოაქვს ქუჩები.

ანგელოზთა კრებული მომიჩინე უფალო
 მახვილშემატოული,
 ღმერთთან ნებრძოლი იაკობის ძალით
 ანგელოზთა კრებული.

ისინი სანოლში მივარდებიან
 და ღმირიანი ტუჩებით მჭამენ ცხოვრებიდან.

თვალეზში ნემსებს გავიცრი,
 ოლონდ ნუ მაყურებინებ ქალაქს ამ ზიზლის საფუარით,
 ცარა თვე ცეცხლზე ვივლი ფეხშიშველი
 და თავს დავიმარხავ საზიარო საფლავში,
 ოლონდ გამარიდე აქაურობას.

გადმოგვაყარე გალავნის ლოდები და გასრისე
 ზიზლით მიხრწნილი, ლეშით ხავსე ქალაქი,
 მიწა პქმენე უნაყოფო და ცოლნი უძეო მათთვის,
 ან გადმოგვაყარე გალავნის ლოდები.

მომეც ცრემლნი ვითარცა მეძახსა,
 და ღალადი ვითარცა მეზვერეს,
 შესავედრებელი ჩემი ხარი შენ
 და შეგვედრი შენ,
 მიწყალე მე დიდითა ნყალობითა შენითა

და დამიკავი,
დამიკავი ამ ღმერთიანი დრკონებისგან უფალო.

სპილოების სასაფლაო

დე, არ შემოძლია!!!

არ გეზიძლია ამ ადამიანებთან ცხოვრება.
მე ნამდვილად მხოლოდ სიზმრებში ვცხოვრობ,
რემი ცხოვრება კი ნამდვილად სიზმარია.

ფიქრობ შვილზე და
წირად ქცეული ჭიანჭველასავით
მიათრევ ქუჩიდან ქუჩაზე სევდას...
ცდილობ, მოიკრიბო ძალა
და სპილოების სასაფლაოს დაემსგავსე.

ცხცახბის შესაჩერებლად –
ველისგულზე დაყრდნობილი ნიკაპი...
თავის შესაკავებლად –
ბუჩქებში ნახაასებები გოგოსავით დასიებული
მიგზიდან დაკბენილი ტურნები ...
და ექიმების გამონერული დიაგნოზი –
ცრუნების ჩატყევა ...

მე მფრინავი შოლანდიელი არ ვარ,
არც მფრინავი მართლმადიდებელი 17 მაისის აქციიდან,
მე შენი პროვინციელი შვილი ვარ, დე,
შენი შვილი, რომელიც
მე-14 კორპუსის სახურავიდან აფრენის მცდელობისას
სახით მიწას შეეჩება...

საქარძელზე თავგადადებული,
დარჩენილ დღეებს ღრმა ნაფაზებს ურტყამ
და ჩვენს შებენდრას ელი.

მე შემოძლია ვინმასწარმეტყველო
როგორი იქნება ზვალინდელი დღე
ერთი კვირით წინაც შემოძლია წინასწარმეტყველება
და ერთი წლით ადრეც.
ხელო იქნება, ისე როგორიც იყო გუშინ, გუშინწინ
და როგორიც იქნება ხელო ისე იქნება ზევ!
არავითარი მოულოდნელობა
დღითი სამუშაოსკენ სირბილით,
შუადღეს ძვლებში ფეხვებგადგმული დაღლილობით
ბუფეტში ეკონომიური ულუფისკენ.
არანაირი სიახლე,
დიდება მოწყენილობას,
მოწყენილობას დიდებას
არც ერთი გრამით მეტი სანელებელი,
დიდება ერთფეროვნებას,
ერთფეროვნებას დიდებას!
რაიმე ახლის ეჭვიც კი არა.
უსახურ დღეებს დიდებას,
დიდება, დედება, დიდება!
დღეს ისე როგორც გუშინ
ხელო ისე როგორც ახლა,
მაისი როგორც აპრილი,

წელს ისე როგორც შარშან.
ვატრიალოთ წინ და უკან
ვატრიალოთ დღე და ღამე
არაფერი შეიცვლება,
არაფერი არც სვალ,
არც ზეგ!

ბუფეტში თანამშრომლები შემოდიან,
დგას ახალგაზრდა გოგო დახლში,
როგორც გაზაფხულზე გამოცლილი ქილები სარდაფში.
კლიენტები მას გზიდან უღიმიან სიახლის იმედით
და ეკითხებიან,
- რა არის დღეს ახალი აბა???
გოგონას პირში ბაიყუშები წამოწოლილან და ამოქნარებენ,
მე კი ვპასუხობ,
- დღეს ისე როგორც გუშინ,
სუბი ყვავილოვანი კომბოსტოთი,
შიგ ჩახეხილი სტაფილოთი და ხახვით...
გოგონა იღიმის და კლიენტებს ეგებება.
საბაზრო ეკონომიკის წარმატების წესი პირველი,
- გაუღიმე მომხმარებელს!
გახლეჩილი ბაგეები სტუმრებს ეგებება...
ღიმილიანი ტუჩები!
მიდი, მიდი გოგონავ,
მიაგებე ღიმილი კლიენტებს,
შეასრულე წესი პირველი, არ გაჩერდე!
ან კი გაქვს რამე ღიმილზე მეტი რომ არ გაჩერდე?!
თითქოს კითხულობს პატარა კახა ჩემს ფიქრებს
და მნებდება, იღიმის.
ის იღიმის,
მისი ბაგეები იღიმიან
და ასოს მოლოდინით გადაფურჩქნულ საშოსავით არის ის ღიმილი,
ქვეტიქსტით - ღრენა.

გჭყუმპალაობ დილით
და უცბად მოვარდნილი ცივი წყალი მახსენებს,
რომ გაცდა ხარჯი საკუთარ ღირებულებას.
ისე დაარეგულირა ბაზარმა ჩემი ფასი
რომ დასვენებაზე ფიქრსაც კი არ აქვს აზრი.
სხეულს შია
სხეული დალაგებას მთხოვს,
სახლიც ასევე...
სხეული დაღლილია,
სხეულს აღარ უნდიაარ,
სულსაც ასევე.
სხეულს აღარც საკუთარი თავი უნდა,
ასე დაღლილი სულ,
სულ, სულ, სულ
აღარც შენ გინდიაარ.
ასე დაღლილი სულ
როდემდე უნდა იყო,
სულ, სულ, სულ???
ჩვენ გზორდებით ერთმანეთს და
პირში ჩარგული ლექსები მიხმებიან,
ისე, რომ აღარავინ ყავთ მსმენელი.

რადი ქართველიშვილი

ღმერთი ზღვასა შვავს
სიზმრად რომ ვნახე
და გაღვიძებულს გადამავიწყდა,
მერე კი ცრემლი ნამოძივდა
და მისმა გემომ კვლავ გამახსენა:
ბავშვობა, ცირკი და ის კლოუნი
ჩემს გაცივნებას რომ შეეცადა,
მე კი შემრცხვა და ჩუმად ავტირდი.

დედას

მინდა ხელში ავიტაცო
და მზედ გაქციო,
რომ შენი სხივით განათდეს ზეცა,
რომ შენი ნათლით ამენითოს თვალი,
რომ ჩვენი ძველი ზაფხულის სახლი
ისევ აივსოს ჭრელი ფუტკრებით
და სურნელებით მაისის თაფლის;
რომ გაბზარული ფანჯრების მინებს
აშანზარებდეს მტრედის ღელენი,
როგორც ბუზღუნი დილით მოხუცის -
ძვირფასი ექო ჩვენი წარსულის.
მინდა, რომ ისევ შემოგვესმოდეს
ჩუმი ჭრიჭინი მარწყვითი ტკბილი ძველი ბაღისა,
როგორც ჭრილი ჩვენი ბოხვერა კაკლის კარადის
და მისი სარკის ცისარტყელები
ზანზალაკით ანკრიალებდეს
უცნობი ბავშვის სულის კვილეებს;
მგრეიან ლამაზთან ვიღაც ფურცლავდეს
ნაცნობი ზიგნის ძვირფას სიმღერებს:
შორი ტყიდან მონაბერი
სიო ფარდას კვლავ არხევდეს
და მის კალთის ანევისას
შეიკაბის ჩრდილს აჩენდეს...
მინდა ხელში ავიყვანო,
როგორც პატარა,
და მზის კოცონში, როგორც კოცნაში დაგწვა,
რომ შენი ფერფლის მსუბუქი ფიფქით
ვადაიპნტოს მთელი სამყარო,
რომ შენი სულს, თეთრი კვამლივით,
ამ ცოდვილ მინას გადაეფაროს.

საოცნებო ზღვა და ცაა,
ბინდი უყვართ ლიანებს,
ვათენებება სადაცაა,
შენ კი სულ იგვიანებ.
დაფინის და პალმის ჩეროს
ფანტომები გროვდება,
სივარული, დაეიფერო,
ახლა არ გაგონდება?
ღამით ზღვა და არა დღისით,
ჩრდილი ცისფერ აფრისა,
დაბარული, დასაწყისი

უმორესი ზღაპრისა.
 საოცრებო ზღვა და ცაბა,
 მთვარე ეტყვის ლიანებს:
 გათენდება სადაცაბა,
 ის კი - დაიგვიანებს.

ო, როგორ მიყვარდა
 ძვირფასი ტუჩები,
 ენების გახედება
 და კოცნა ურჯულო,
 ნაცნობი სოფელი,
 ბალი აღუჩენით
 და ტყუთა სიბშირე
 უხმო, უზურჩულო.
 მახსოვს ადგილები
 ხეთა საყვარელი,
 დგანან იქ ცაცხვები
 ტოტეგაჩურჩული,
 ბალის ბილიკებზე
 არც ხმა, არც ჩურჩული,
 ფოთლები დამათოვს
 ყვითელი, ყვითელი.

ხშირად ვიხსენებ ამ ბოლო დროს, რა ძვირფასია
 ხანა გრძნობების მოგზავნივესი,
 რომ სიყვარული ერთადერთი სილამაზეა,
 სილამაზეთა კიდევ მიზეზი.

და ახლა, როცა მე ვიგონებ გულს ცეცხლის ალთა
 და რევას იმგვარს თუ რას არქმევდა,
 დაეტა ბალებს შუქი მკრთალი და აკანკალდა;
 ო, რა მონყენით ვდგავარ ხარკმელთან.

ზამთრის ბნელ ღამეს მოგონებას დაუნვებთა
 ვარდი ნაზარდი ნყლებით ღვთისა,
 და სიზმრისაა ყვავილები, როცა ედება
 მზე ჩამავალი დასაღლეთისა.

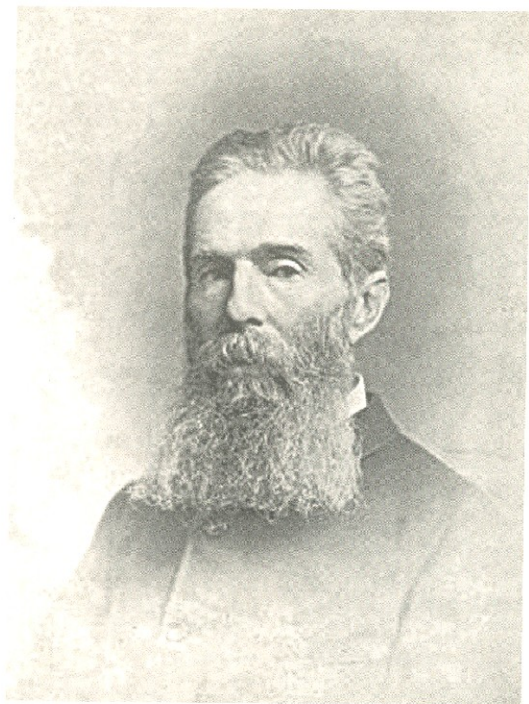
მამა, ძვირფასო, მე შენ გიმოვე,
 ვით ძველი წიგნი წაუკითხავი
 და მის გვერდებზე შემორჩენილი
 ვარდის გამხმარი ერთი ფურცელი,
 როგორც სარჩევი, თითქოსდა ჩემთვის
 იქ საგანგებოდ დატოვებული.

მაშინ როდესაც ყველას ეძინა
 გულს უცნაურად რად გაეცინა?
 ალბათ ყერხვი და მსუხარე ხეია
 ჩემს მოგონებებს გადაეხვია.

მალხაზ ხარბედაი

„მოზი დიკი“ ანუ ოცნება აღუბაღზე

პერმან მელვილის ეს დიდი რომანი სხვა ყველაფერთან ერთად, დიდი გასტრონომიული ტექსტიცაა, სადაც პირველივე თავში ისაბება გემოვნებისა და კულინარიის კონტურები და პირველივე თავში, ჯერ კიდევ სმელეტზე ყოფნიას ეჭება მთხრობელი გემის მზარეულის თემას, წინსწრებით. „მეკოდამდე“ შორია, იმპერალი კი უკვე

კოკის შესახებ გვესაუბრება. ეს მოზრდილი აბზაცი შესაველია ამყაროში, რომელსაც ზღვაში გასულელებიც არაერთხელ შეეცდებიან.

იმპერალი თითქოს უკადრისობს კოკის თანამდებობას, ასე ამბობს, ავღლიარებ, საპატიო თანამდებობა... მაგრამ შე თუითონ დიდად არაფრად მუშაობდა ცეცხლზე ფრინველის მენეა-

ო, მიუხედავად იმისა, რომ „ბლომად ერბოში შებ-
რანულ და ზომიერად მარილმომცირე და პილ-
ვილმომცირე ფრინველზე ჩემზე დიდი პატივის-
ცემითა და მოკრძალებით ვერავინ ილაპარა-
კებს“-ო.

რომანი, როგორც გვახსოვს, სასტუმროს ძი-
ებით იწყება. წინასაშობაო პერიოდი, ყველა ად-
გილი დაკავებულია ზღვისპირა ქალაქი, იშმაე-
ლი კი დადის და ეძებს ღამის გასათევს. ჩაუე-
ლის „გადაჯვარდინებული ბარჯების“ აზრას,
„ხმალთევზას“ გაჩახჩახებულ ფანჯრებსაც მო-
იტოვებს და „ვეშაპის შადრევანს“ მიაღება, გა-
მოციებულ, ჩანხლებულ ნაგებობას, სადაც ღა-
მე უნდა გაათხროს. სასადილო დარბაზში გეშა-
პის ახალა. ამ უზარმაზარ ძვლებში ბარია მონყო-
ბის, კედლები ვეშაპმონადირეთა სხვადასხვა
ნივითაა შემკული და ერთი დიდი ნახტივც ჰკი-
დია, რომელიც თითქოს რომანის შემდგომ მოვ-
ლენებზე გვიყვება.

ვახშმის დრო ახლოვდება და სასტუმროს მე-
პატრონე, პიტერ კუბო ყველას სუფრასთან იწ-
ვევს, სასადილო ოთახში. აქ ისე ციკვა, როგორც
ისლანდიაში. ეს პირველი „ნადიში“ ამ რომანში
სტუმრები ხელებს მღელვარე წყლით სავსე ტოლ-
ჩებში ითბობენ და ხორციანი კარტოფილითა და
სხვა მსუყე რამეებით იყარებიან ძილისწინ. პატ-
რონი ერთ-ერთს, ყველაზე დამშეულსა და გამ-
გულვრება, ცხუმრება, „ამაღამ საზარელი სიზ-
მრები არ მოგასვენებო“. მოგვიანებით სტიკე-
ზეც ჩამოვარდება სიტყვა და ამ დროს ვეშაპის
ხახას, იგივე ბარს, მეზღვაურები მოახყდებიან.
იწყება ღვინის სმა, თუმცა ერთ-ერთი მოსულ-
თაგანი დიპლომატს, მაგრად ეარ გაციებულიო
და მისტერ კუბო მას თავისი რეცეპტით გამზა-
რებული სპეციალური სასმელს შესთავაზებს - კუბ-
როილი სქელ ბადაგთან შერეულ ჯინის დიდ ულუ-
ფას. ასე იქმნება პირველი ლუქები „მოში დიკ-
ში“, ისმება პირველი ჭიქები და ამ მოვლენებს
იშმაელის უმიძიხილ დამე მოსდევს, ქვიქვითან
პირველი შეხვედრა და ზოკი, რომელიც სულ მა-
ლე დიდ მეგობრობაში უნდა გადაიზარდოს.

მეორე დღეს, საუბმზე იგი უკვე მშობიად
აკვირდება ქვიქვებს, ისე აღარ ემიძიას მისი, ყუ-
რადღებით აცოლებს თვალს მის ყოველ მოძრა-
ობას, თუმცა თავიდან კი უკერს, ბარჯი რომ
იახლა თან მაგიდასთან მისმა ახალმა მეგობარ-
მა: „ყოფი თავდადებული თავგანისცემელიც კი,
თუ ტყუილს არ იტყობდა, ეერ გაამარულებდა,
როცა მაგიდაზე ბარჯი მოათრია და მთელ სუფ-
რაზე გადანოლილი მოურიდებლად ხმარობდა
ბიფტეცისას ასადებდა, რითაც სერიოზულ საფ-
რთებს უქმნიდა თავისი მეზობლების თავებს.
მაგრამ რაც მართალია, მართალია, იგი ყველა-
ფერს ამას აუღელვებლად აკეთებდა და მოგეზ-
სენებთა, რომ უმეტესობის აზრით, აუღელვებ-

ლობა მაღალი წრის ადამიანის მაღალი თვის-
ბაა“.

უნდა აღინიშნოს, რომ ქვიქვი გულმოდვი-
ნედ არიან თავს ცხელ ფუნთუშებსა და ყაყას
(აქ ძირითადად მუზუდოს ყაყას სვამენ) და მხო-
ლოდ ნახევრადმეშვარ, ცვრიან სტიკებზე მუ-
მარიულნი.

ჩვენი გმირები კიდევ დიდხანს დარჩებიან
ხმელეთზე, მელვილს 23 თავი დასჭირდება, სა-
ნამ მათ ახლოს გაიცნობს, ერთმანეთსაც უკუე-
ნაცნობს, ხან სად ნაიყვანს, ხან სად. ზოგჯერ
უხერხულ ვითარებაში გაისვრის, ხანაც კარგ
სუფრას გაუშლის. ერთ-ერთი ასეთი, უკვე კლა-
სიკად ტექნიკ გასტრო-თავია XV თავი, „მოხარ-
მული ექვზი“. ისე მოხდა, რომ ჩვენთვის უკვე
კარგად ნაცნობი მისტერ კუბო, „ვეშაპის შად-
რენის“ პატრონი, იშმაელს და ქვიქვს საუკუ-
თესო სავანაში ადგილს ურჩევს, თავის ბოიამ-
ვილთან, ზოის ზაზისთან, სასტუმროში „ქვაბე-
ქვეშ“. აქ ორი ძირითადი კერძი აქვთ, ხამანკა
და ვირთევზა და მასპინძელი ყველა სტუმარს
ერთად-ერთ ჯადოსნურ კითხვას უსვამს. „ხა-
მანკა თუ ვირთევზა?“. ამ დროს საზარელულო-
დან გამაბრუნებელი სურნელი გამოდის, ომბიფ-
რი მთლიანად გასწყვალავს დამშეულებს. არც
იცი რა აარჩიო, ვერც იმას ხვდება, უფრო ხამან-
კისაა ეს არომიტი თუ უფრო ვირთევზისი. მოე-
ლე, ჯერ ჩვენი გმირები ხამანკებს შეუკვეთა-
ვენ (სხვათა შორის, დედანში clam-ო, და არა
oyster) და აქ იწყება პირველი ქება: „ო, რეზო
ძვირფასო მეგობარო! მომისმინეთ რა მო-
გითხროთ! ჩვენ მოგვიტანეს პატარ-პატარა, ზა-
ლისოდენა წვინანი მოლუსკები, დაუქულ მეზღვა-
რულ ორცხობილასა და წვრილად დაჭრილ და-
მარილებულ ღორის ხორციან არეულში, ცხიმთან
და წინაკითა და მარილით კარგად შეზავებუ-
ლი“.

ორივე მადაზეა და ხამანკებს გაანადგურე-
ბენ თუ არა, ადამიანებად იქცევიან. კიდევ უწ-
დათ, ოღონდ ამჯერად იშმაელი სამზარეულოში
შესასებებს: „ვირთევზა!“, საიდანაც, მალევე გა-
მოვარდნილ ომბივარს უკვე სულ სხვა სურნელი
მოჰყვება. ამ „ქვაბებქვეშ“ ყველაფერს თევზი
სუნი ახდის, რძესაც კი (რადგან ძროხა თევზს
ნარჩენებს მიირთმევს და ფეხებს ძლივს დათ-
რევს, ოთხივე ჩლიქზე ვირთევზას თავები აქვს
ნამოცმული). აქ საუბრედაც თევზია, სადილა-
დაც და ვახშმაც, შენობის გარშემო ნიჟარები
ყრია, მისის პანი ვირთევზას გაპრალიებული
გალები ყელსაბაზს ატარებს, მისტერ ჰაზის საან-
გარიშო დავითარზე კი ვეშაპის ძვირფასი ტყავი
გადაკრული. სცენა ისევ თევზით სრულდება, აწ-
ჯერად საუბრის შეკვეთით. „საუბრედ რას იწ-
ებთ, - ეკითხება მასპინძელი, - ხამანკას თუ
ვირთევზას?“, რაზეც იშმაელი პასუხობს: „ერ-

თსაც და მეორესაც. მრავალფეროვნებისთვის ერთი ნაწილი შებოლილი ქაშაყიც დაუმატეთ.

ნიმის ძალზე მახვილგონიერული განსჯელობა მარხვის შესახებაც, იმაც, რომ მარხვა სხეული გარდა სულსაც აუძლურებს და ადამიანის თავში უსუსურ აზრებს ბადებს, ამიტომ, ის მორწმუნე, რომელთაც განსაკუთრებით აწუხებთ საქმის მოუწილებლობა, სასურველია ვიქრობენ იმეცხეიურ ცხოვრებაზე. განსჯის მწვერულია მომენტით, როცა იმპაქს ჯოჯოხეთის იდეა ადამიანს ჭამიდან გამოჰყავს: „ჯოჯოხეთის იდეა ადამიანს ნაშინ დაეზადა, როცა ვაშლით გამოტყვრა, შემდეგ კი მემკვიდრეობითმა საქმის მოუწილებლობამ ის იდეა გაამარადილა...“. ამის შემდეგ უკვე კანონბუნების თემა შემოიღის მთელი თავისი გასტრონომიული დიდებულებით, როცა ყველა იმ საქმის მოუწილებლობის და კუჭის ტკივილის თავის ერთადერთ შემთხვევას იხსენებს. ოდესღაც მამამისი (მეგახსენებთ, ქვიცეი უფლიანულია) დიდი ნადიმი გადაუხდია ბროლით გამარჯვების აღსანიშნავად. დღის ორი საათითგა მტრის ორმოცდაათი მეომარი მოუკლავდა და შემდეგ მოიღო ღამე თურმე დახოცულებს ბარმადნენ და ჭამდნენ, რის გამოც კუფს ძალიან შეუნუხებია ჩვენი „გელური“. მომარშა კიდევ არაფერი, სხვა, გაცილებით რთულ კერძებსაც ამზადებდნენ თურმე. ერთ-ერთ კუნძულზე ასეთი ჩვეულება ჰქონიათ. ბრძოლაში გამარჯვების შემდეგ მტრის გვამებს საკუთარ გზოვნი ცეცხლზე ბრანავენ, გვამებს პირში ოხრა-თუშის ღერებს ჩრიაან (წყენ რომ ბოლოეს გნრით გოქს, დაახლ. ისე), ბრანებზე ასკობენ, ღამაზად რთავენ პურის ხის ან ქოქოსის ნაყოფით, „თითქის ფლავი ყოფილიყოს და თავის მეგობრებს უზარალო სამშობო ინდურებივით მოსაკითხად უგზავნიან“.

კანიალიში იქით იყოს და ნელ-ნელა ახლოვდება მომენტი, როდესაც ჩვენი გმირები გეშე უნდა ახადნენ, „პეკოდან“, პირქუშ (დელეპმი - melancholy), მაგრამ კეთილშობილურ ხომალდზე, რადგან კეთილშობილება მუდამ ოდნავ მედნელიყოფია. აქ, ამ ხომალდზე ცხოვრებას განსხვავებულობა, განსხვავებულობა სადღე-ვახშის სესხებიც. აქ ხან სუფთა პაერზე გინეცს საკვების მიღება, ხანაც კაიუტაში და რაც მთავარია, ესაა ადგილი, სადაც ყოველთვის მოცნატრებათ ხდებოდა და იცავო საზარეულო, რადგან ხნელეთი და ზოგადად ნაპირი „მოზი დიკი“ ძირითადად ვახშირთან ასოცირდება. სხვათა შორის, ღია ზღვაში გვეს სხეებით ერთად ორი თანამშრომელი აცოლებს, ბილდადი და პელედი და ან დროს, პელედი, საიამ გულაჩუცებული და თვალტრეზიანი ნავში ჩავიდოდეს, ომიანიანდ შეხაივებს კაპიტანის თანამშრომლებს: „ნარმატებს გისურებს სტარბუკ, ნარმატებს, მისტერ სტაბ, ნარმატებას, მისტერ ფლასკ! აბა მშვიდობით, ნარმატებას გისურებთ! სწორედ დღევანდელ

დღეს, ზუსტად სამი წლის შემდეგ, ჩვენი ძეგლ ნანტაკეტში, ჩემთან კარგ ცხელ ვახშაზე ვპატივდები. ვაშა და ბედნიერი ნაოანობა!“

ეს საბეჭდო რჩინის განმარტებაში კიდევ არაერთხელ შეგვხვდება, მათ შორის სადილ-ვახშობისას და სხვადასხვა კულინარიულ სცენებში. აი, მაგალითად, 34-ე თავი: „მაგიდა კაპიტანის კაიუტში“, სადაც მუადღეს სტიუარდი ფურჩულა სადილად უზმობს უფროსობას: „სტარბუკ, სადილობის დროა... მისტერ სტაბ, სადილობის დროა... მისტერ ფლასკ, სადილობის დროა...“ თავიზიანად, აუღელვებლად ამბობს იგი და ცდილობს ყველა თანამშენეს კაპიტან აქაბის კაიუტაში მოუყაროს თავი. აქ იწყება ფილოსოფიური განსჯების და კულინარიული წიაღსვლებით გაჯერებული ნადიმი, რომელსაც ცოტა ხნით ჩვენც უნდა დავესწროთ.

მთხრობელთა პირველ რიგში იმას უსვამს ხაზს, თუ როგორ მორჩილად, ზოგჯერ კი ჰომოფურლად და დამამცირებლად იქცევიან სმარლის უფროსები კაპიტანის წინაშე, როცა სადილად მაგიდას შემოუჯდებიან. ამ დროს კაპიტანი მაგიდას თავში ზის, უფროსობა კი რაღაცნაირი დანაწიანაყებულობა ჩანს, არადა გემბანზე, „დაძაბულ ვითარებაში თავი დამოუკიდებლად და მამაცურად უჭირავთ“. ვხედავთ აქაბს, რომელიც ცემა-პის ივლით ინკრუსტირებული მაგიდას თავში ზის, როგორც მშენებელი, ხშირფაფრიანი ზღვის ლომი, მოკრძალებული ლეკვებით გარშემორტყმული. აქაბი ხორცს ჭრის, პირველ ნაჭერს სტარბუკს დაუდებს თეფშზე, თან სამარისებულ სირიშზე, ყველა დაძაბული შესცქერის რიტუალს, დანა-ჩანტლის ხმასაც ვერ გაიგონებ, არათუ გაფხაქუნებას. დაძაბულობისგან ყელში ღეშა ქისხრებათ, სირიშს კი მხოლოდ ვირთხებში თუ დაარღვევენ. თავად ყვრავინ ბედავის ხორცის გადმოღებას, არადა აქაბი თითქოს არ კრძალავს არც ლაპარაკს და არც კერძის გადაღებას. კარგა შიშისგან და რიდისგან ეერც კი უყურებენ, ყველა ცდილობს, რაც შეიძლება გვიან მოუჯდეს მაგიდას და რაც შეიძლება მალე ადგეს. ფლასკი ერთხელ იმასაც აღიარებს: „რაც უფროსად დამამინაურებს, მუდამ მშერი დავდიგობო“. რის ჭამასაც აანრება საშაალი, მხოლოდ ხენსად თუ გამოდგებოდა, მადის აღმტერებად, რომელიც შიმშილს კი არ უკლავდა, პირიქით, აღიზანებდა. ამიტომაც იყო, რომ დღევანდელ ისევ შეზღუდურობაზე ოცნებობდა, იმ დროს, როცა კუბრიში ერთ ნაფერ ძროხის ხორცს ჩაიგდებდა ხელში და გემრიელად ჩაუჯდებოდა საძიძვანად. მაშაზე ფლასკი იმდენს დარდობდა, რომ „თუ „პეკოდზე“ რომელიმე მეზღუადს მესამე თანამშენის, ფლასკის ღირს სჭირდა, საკმარისი იყო სადილობის დროს შუა გემბანზე გაველო და კაპიტანის კაიუტაში ჩაეხებო, სადაც ფლასკი უფრო სულებივით იჯდა მრისიანე აქაბის წინ. შურის სამძიბლად მეტი აღარაფერი იყო სჭირო“.

დირების შემდეგ ხანდახან მისი ხორცი თავი იამებენ პირს, გულსა და გონებას. ეიცი დანაშაულს ჩადევნებ, როცა ვეშაპის გასტრონომიულ ამბებზე ვინებ ლაპარაკს, მაგრამ ხომ იცით, ამ თემაზე მსჯელობისას ისედაც ვერსად გავიქცევოდით.

პირველად ეს თემა 64-ე თავიდან იშლება, როცა სტაბი ვეშაპს მოკლავს, ნადავლს კი პეკოდთან მოაღებენ. სტაბი მეზარეულს, დეგუსტაციას, გადამვერი ქიმიდან და სუკი ამომიწვრიო. ხომ ნარმოგიდგენიათ, რამხელა შეიძლება იყოს ვეშაპის სუკი! თოდა ამ უზარმაზარი სუკიდან ერთ მოზრდილ ნაჭერს სტაბი თავისთვის ამზადებინებს. შუალაშუა, კამიტნის თანამეზმენ სტეიკს უზის და „ორი სპერმაცეტული ფარის შუქზე საზიოდად შექმნილი თაგის სპერმაცეტული კანაშა“. სტაბის ყბების მოძრაობას წყალში ზეიგნები ეზიანებოდა პირის წყალპუნით, რომელიც ვეშაპის მსუქან სხეულს ღრღინან. სტაბიც ანკლავს თაგის ეპიკურულ ტუჩებს, შემდეგ კი კირიტიკის ქარცხენში გამოატარებს გემო კოკა, რადგან მისი აზრით, სტეიკი ზედმეტად დამწვარი გამოუვიდა, თანაც ნამეტანი დაუნაყავს და დაუზოღებია ხორცი. სტაბის აზრით, ვეშაპის სტეიკი მაგარი უნდა იყოს და ნიშნულად ქვემოთ, წყალში მოიარღვ ზეიგნები მოჰყავს. ისინიც ხომ უნ ხორცს ამჯობინებენ?! მაგრამ ძალიან რომ ხმაურობენ ჭამისას? დგაფუნობენ, კიბლეს აკრავსებენ და კაიტიკის თანამეზმენ ვიზამის აუფუტებენ: „მიდი, კოკი, გამოიფარა კე, არავინ გიძლით წესიერად და ზომავს დასშობას, ოღონდ ხმაურს უკელით-თერე“ და ისედაც კოკის გრძელი სადაცება, სადაც იგი ზეიგნებს თავშეკებისკენ ბოშნობდაც.

„თევენ ყვიგენები ხართ, მაგრამ დათრგუნეთ ყვიგენები თქვენს თავში და მანინვე ანგელოფებ და იქვეით, რადგან ყოველი ანგელოფი – ბოლომდე და ბოლომდე კარგად დათრგუნული ყვიგენია და მტერი არაფერი“.

ქადაგების შემდეგ კრიტიკა გრძელდება, ფაქტობრივად კოკი კედელთან მიყენეს, რადგან ახელა კაცმა ვეშაპის სტეიკის შენაჯ ვერ ისწავლა ანდენი ნელია. ეპიზოდი სტაბის მოკლე ლექციით სრულდება, თუ როგორ უნდა შეინახოს ვეშაპის სტეიკი: „ძამ, ასე, კოკი, შენი ბიოშტეკის ისე ცუდი იყო, რომ მე შევეცადე, რომ შეიძლება მალე გამენადგურებინა იგი, ვაიკე? მომავალში, როცა ჩემი პირადი სუფრისთვის აი აქ, მაილკი, ვეშაპის ბიოშტეკას მოამზადებ, ახლავს გასწავლი, როგორ უნდა მოიქცე, რომ არ დაეგნება: ცალ ხელში ბიოშტეკი უნდა დაიჭირო, წეროში გადარეკებული ნახშირი. საკმარისია შორიდან დაიანახო და მამინვე სუფრაზე მოიტანო. გესმის ჩემი? ხეალ კი, კოკი, არ დაგავიწყდეს, როცა ვეშაპს ავდნით, იქ იყავი და მკერდის ფარულზე ბრაოები ნაჭებო. კარგად დაამაროლე იფილეს. როცა შეეხება კუდის ფარულებს, მათი ბოლოები დაამწნილე...“

სტაბი მეორე დღისთვის ვეშაპის კატლეტას და გუფთებსაც დაიბარებს, მაგრამ მისი კულინარიული თვალსაზიერი არაფერია იმასთან შედარებით, რასაც მომდევნო თავში ამოვიკითხავთ, 65-ეში, „ვეშაპი როგორც კერძი“.

იმშველი ძალზე საინტერესო დაკვირვებით იწყებს ამ თავს. მას უცნაურად და ველურად გრევენება ის გარემოება, რომ მოკვდავ ადამიანს შეუძლია საკვებად გამოიყენოს იმ არსების ხორცი, რომელიც მის ლამაზს ანგევიით ამარტავს. შემდეგ კი დაჯდეს და ამ ლამაზის შუქზე შევალოს მისივე ხორცისგან მომზადებული კერძები. რას არ შეზღუდვით ამ კერძების ჩამონათვალში:

მე-16 საუკუნეში ნამდვილი ვეშაპის ეს საფრანგეთში დიდ დელიკატესად ითვლებოდა თურმე.

შენროს VIII-ს დროს სასახლის ერთ მზარეულს უამრავი ჯილდო დაუმსახურებია იმით, რომ მშვენიერი სანებელი შუშმადებია დელფინებისთვის (ისიც ხომ ვეშაპების ჯგუფს ეკუთვნის?).

დელფინის ხორცი ნელვილის დროსაც უტყირიელად ყოფილა მიწვეული. მისგან ბოლიარდის ბურთის სიმსიო გუფთებს ამზადებდნენ, საფიროებისად მიხვდით შექმაზულსა და მოშუშულს. გემოთი ბზოს ან კუს ხორცს ჰგავანობა.

იმშველი ამბობს, ზევით მეზღვარე არ აღუაბებს ვეშაპის ხორცს, რადგან როცა ცხვირში ხორცის ამხელა ნაჭერი გიღვებს, მის ჭანაზე აღარ ფიქრობ, მალე გეკარგებაო. თუმცა სტაბისწარებიც გამოიძებნებოდა, ვინც მანის არ გაუმეებენ ხელიდან, რომ მისი ხორცი არ გასინჯონ. ეს-კიშისებიც, ყველაზე ყუათიან და სასარგებლო საკვებად მიიჩნევენ მას.

აქვეა ნახსენები ვეშაპის ზოლები, რომელსაც პოლანდიელები „მაქკატებს“ (flitters) უხმობენ, რადგან მასავით ყავისფერი და ხრამუნაა, ამიტომადმელი დიასახლისის მიერ მომზადებული ფუნთუშებივით სურსელოვანია.

სპერმაცეტში დამაბალი ორცხობილების ქამა – „როცა ორის გადადნობას დაიწყებენ, მეზღვარეები ღამის მორიგობისას ორცხობილებს სპერმაცეტის კასრებში ანებენ და სურსელოვანი ცხიმით ელენთავენ“.

მოზარდი კამალოტის ტვინი – კიდევ ერთი იმდროინდელი დელიკატესი. ტვინში ფიქროსი ურევენ და ამზადებენ კერძს, რომელიც „გემოთი ეპიკურელთა სათაყვანო კერძს – ხბოს ტვინის ჩამოშავებს“.

ეიცი, ზეგნის გული უწუხს ამ აბზაციების კითხვისას, ამიტომ იმშველის მოზრდილ ტირილს დაგიმონებ წუხილის გასაქარვებლად:

„ეკთილ ინებოთ, ერთ მამათ საღამოს ხორცის რიგში ჩადექით და დასტკბით ცოცხალ ორფხვა ჯოგების ცქერით, მეგდარ ოთხფხვა მწკრივებს რომ ათვალთვლებენ. როგორ ფიქრობთ, ასეთი სანახაობა ვითომ თვალებს არ დააპარანებს კანიალუმბ? კანიალუმი? ძერედა რომელი ჩვენ-“

განი არ არის კანიბალი! კაცმა რომ თქვას, განკითხვის დღე უფრო მსუბუქი ექნება კუნიულ ფიჯის ციკლოზისა, - ამ თადარიგთან ველურს, შავი დღისთავის კიბობანში მჭელე მისიონერის შამში რომ გადაუნახავს, ვიდრე შენ, ჩემო ცივილიზებული და განსახლებული გურმანო, ბატები რომ ჯერის აცვი იატაკზე, რათა შერე მოიღებინო და ნათი ღვიძლიდან მომზადებული კერძი paté-de-foie-gras მიირთვა".

თავი კიდევ რამდენიმე დაკვირვებით სრულდება, რომელიც ტიპოლოგიურად ზემოთდამონებულ, შერისა და ხორცის ამბავს უტოლდება. შეგახსენებთ, მისთვის უცნაურია, რომ ადამიანს შეუძლია იმ არსებოს ხორცი შეჭამოს, ვინც მის ლამაზს სანავით ავსებს და აქვე მოჰყავს სხვა მაგალითებიც - ხარის ძვლისგან საშუალებული დანის ტარი, რომლითაც ხარის სტიქს ვჭრით (განა ხარი, რომლის ძვლისგანაც იგია გაკეთებული, ღვიძლ მძად არ ერგებოდა მეორე ხარს, ჯერ რომ ახლა მოირთმევ?)!, ბატის ხორცი და მისი წამახული ფრთა, რომლითაც კბილებს ვიჭიქნით ბატისვე შესასვლის შემდეგ. და კიდევ ერთი - მამალ ბატებთან უწყალო დამოკიდებულების წინააღმდეგ მებრძოლთა საშოგადობების მდივანი, რომელიც ბატის ფრთით წერს ოფიციალურ ცირკულარებს.

რომანში ასევე ნახსენებია „პოლიუმ-პუდინგი“. ასე უწოდებენ ექსპანს ხორცის ცალკეურ ნაჭრებს, რომელსაც ერთხელ იშმაელიც გასინჯავს და დაასკვნის: „გემო დაახლოებით ისეთი ჰქონდა, როგორიც ალბათ უნდა ჰქონდეს სამეფო კარბლებს, დამზადებულს ლუდოვიკო სქერის ბარკლიდან, ოღონდ იმ პირობით, რომ იგი მოკლან ნადირობის სეზონის უკანასკნელ დღეს და სწორედ იმ წელს, როცა შამშანის მელნივრება განსაკუთრებით უხვი მოსავალი მოიწინეს“.

შამშანი ახსენა მოხრობელმა და რა თქმა უნდა, დასაღვრზეც უნდა შეეჩერდეთ მცირე ხნით. სასმელს არავინ იკლებს რომანში, თუ მაინცდამაინც ვინმე დედა ჩერთა ან სხვა ღვთისმოსავი ქალბატონი არაა. ზემოთ კი ვახსენეთ მისტერ კუბის რეცეპტით დამზადებული ჯინიან-ბადაგიანი კოქტეილი, მაგრამ კიდევ ბევრი რამის მოიძიება შეიძლება ამ უკიდურეს რომანში. მაგ. ქვიქტების მძიმე კუნძულზე, როკოვოკოზე ქოქოსის ახალი ნაყოფის ტკბილ წვესს პუნშის მისაღებელი თასის მსგავს დიდ შედევლს გოგრაში სურავს. ცივილიზებულები კი, ძირითადად მაგარ სასმელს გტანებთან - რომს, ჯინს, ბრენდის. ღვინოც არავითარხელ ისმება. აქ შეიძლება ერთი კასრი ბრენდიც და დაპირდნენ ზოგადას ან მებარჯეს, თუკი იგი ნადირობისას თავს გამოიჩენს, ან ნიშით ან ბარჯით.

ერთ სცენაში ქვიქტები საოცარ გმირობას სჩადის, რის შემდეგაც „ქანცგამოღობი, ტუჩებ-დალურჯებული და თვალდანითლებული ველური“ ჯაჭვით გემბანზე ამოზიდდება და განუ-

წულსა და ადამიანებულს სტიქიური წყლის გაუნდის. ბევრს ჰგონია, რომ ეს გროგია, მაგრამ მალე დარწმუნდებიან, რომ უბრალოდ, ჯანჯაფილიანი წყალია (ქართულ თარგმანში ზარდანოა, შეიძლება ეს ბოლო ვარიანტი უფრო სწორი იყოს, რადგან ზარდანო ვეითელ კოჭას ნიშნავს). ამაზე სტაბი აღმოუთდება: „ზარდანო ვითომ შესაფერისი სამწავია საიმიოდა, რომ ამ კანიბალს, კბილს კბილზე რომ აცემინებს, ცეცხლი შეუთოს? დალახვროს ეშმაკმა, რა ჯანდაბაა ეს ზარდანო... მე შენ გასწავლი რა უნდა ჩააცვიხლო ჩვეს მებარჯებს. აქ შენი ექიმბა-შური ნახლავორთვეი არავის სჭირდება. მე შენ ვიჩვენებ ნაყენს, საზიზღარო...“. ბოლოს ყველაფერი კარგად მთავრდება, საიდანაც ბრენდით სხვც მათარა ჩნდება ვეიქვიგისთვის, დედა ჩერთით ნაანდერძევი ჯანჯაფილის სახმელს კი ზღუდა გადასასამენს.

უნდა ვახსენოთ ასევე ნაცრისფერი ამბრი, სურნელოვანი ნივთიერება, რომელსაც ასევე ეშამპისგან მოიპოვებენ და რომელსაც თურმე ზოგიერთი მღვინი ღვინოშიც აგდებდა ბუკეტის გასაუმჯობესებლად.

რომანში ერთი ძალიან მოკლე თავია, უმოკლესი - „შუალამე ანიაზე. - ელვა და ჭექა“. თემტო რაღაც ტროსი ეწალიხება, თან ტაროსს აკიორდება და ამბობს:

„შმ, შმ, შმ. კმარა გრუბუნია. აღარ მოსწყინდა ელვას ღრუბლებში ძროხა. რად გვინდა ჩუხი. ჩვეს გვინდა რომი. სულ ერთი ჭექა რომი. შმ, შმ, შმ“.

ზემოთ ერთიორჯერ ვახსენე ხმელეთიდან ნამოღებული სანოვაცე და არ შეიძლება უფრო დამკრთობილი არ ვთქვათ მაშინდელი ხომალდების სასურსათო მარაგებზეც. ცხადია პირველ რიგში „პეკოდზე“ სჯობდა სურადება გამემზავლებინა, მაგრამ იშმაელის მონათხრობში სხვა გემის შესახებ გაცილებით მეტი მონაცემი გვაქვს, ამიტომ სწორედ მასზე ვისაუბროთ. ეს გემი ინგლისურია, „სემუელ ენდერბი“, რომელზეც ერთხელ მოხმენილიც მოხვდა და იქაური ფლობიც არავითარხელ იქცა (იძვროინდელი კოქტეილია, გასახურებელი, რომიანი). „სემუელ ენდერბი“, ისევე როგორც გვერი სხვა ინგლისური ვეშაპსანადირო გემი, სტუმარმოყვარეობითა და ხელგამილობითაა განთქმული. იშმაელი ძალიან აქვს მათეულ ხორცს, მაგრამ, მაგრამ ცვრიანა, რომელიც ვერ გაუვია, კამეჩისაა თუ აქლემის. ასევე ახსენებს პატარ-პატარა, მაგრამ მსუფე ატრიებს, კომის სწორ, ბურთისებური ფორმის ძალზე მაგარ გუფუფებს და სხვა კერძებსაც. განსაკუთრებულ სურადლებას მიაქცევს კოკის ქვაბების ზომას გამზუში და ასკენის, რომ „სემუელ ენდერბი“ „ცხვირიდან კიბოზედ დიდებულად ხომალდი გახლდათ, რომელიც სამარბილიანი იყო განთქმული უხვი და კარგი სუფრით, მაღალხარისხიანი და მაგარი ფლობით და ეკიბა-

ყოთ, სადაც მხოლოდ დარჩეული, დიდებული ბი-
ჭები იყვნენ, ვაჟკაცები თხემით ტერფამდე".

იმპალი ხაზგასმით ამბობს, რომ აუცილე-
ბელია ინგლისის ვეშაპსანადირო ხომალდების
ეს წრესგადასული გულითადობა საგანგებო კვლე-
ვის სახნად იქცეს და იქვე მოხაზავს ამ კვლევის
კონტურებსაც. საქმე ისაა, რომ ინგლისელების
ნინამორბედები ვეშაპსანადირო რენეში ჰოლან-
დიელები, ახალი ზელანდიელები და დანიელები
ყოფილან, რომელთაგანაც არამხოლოდ ტერმი-
ხოლოგია, არამედ ზელგამოლი ცხოვრებისა და
დიდად შესარგი ჭამა-სმის წმინდა ტრადიცია
მოუღიათ მემკვიდრეობად. ცხადია, სახელდახე-
ლო კვლევის დროს მთხრობელი ნინამორბედებ-
საც გადასწვდება, მაგ. ჰოლანდიელებს და მოჰ-
ყავს ფრაგმენტი ერთი წერილიდან, სადაც 180
ვეშაპსანადირო ხომალდის საწყობებში და სა-
კუჭნაოებში შენახული პროდუქტების დაწვრი-
ლებითი სიაა წარმოდგენილი:

400 000 გირვანკა საქონლის ზორცი
60 000 გირვანკა ფრისლანდიური ღორის ხორცი
150 000 გირვანკა გამხმარი ვირთევზა
550 000 გირვანკა ორცხობილა
72 000 გირვანკა ახალი პური
2 800 ბოთლი ზეთი
24 000 გირვანკა ყველი ტყესელისა და ლეი-
დისა

144 000 გირვანკა ყველი (დაბალი ხარისხისა,
როგორც ჩანს)

1 650 ვედრო ჯიწი
10 800 კასრი ლუდი

ამ სიას ენებიანი განმარტება მოჰყვება: „სტა-
ტისტიკური ცხრილები, ჩვეულებრივ, საშინლად
შრალია ხოლმე, მაგრამ ამ შემთხვევაში ეს ასე
არაა, რადგან აქ მკითხველს პირდაპირ ვედროე-
ბითა და კასრებით, ევარტობითა და პინტობით
ელერება თავზე კეთილი ჯიწი და კეთილი მხი-
რულება". ენებიანი განმარტებას კი ქვეიანური და
კოსმოგონიური დასკვნები აგორვნიდებს: „თავის
დროზე აღნიშნული ლუდის, ზორცისა და პურის
გულმოდგინე მონელებისთვის მთელი სამი დღე
მოშიდნომებია, თანაც ამ დროს თავში მომსვლია
არა ერთი ღრმა აზრი, რაც უსათოდ ღრისა
ტრანსცენდენტალური და პლატონური დანარ-
თისა; მერე კი თავად შევადგინე ერთი დამხმარე
ცხრილი ვირთევზისა თუ სხვა პროდუქტთა მიახ-
ლოებითი რაოდენობისა, რაც ვრცელდება და
შპიტერგენის ვეშაპსანადირო ფლოტილის ძვე-
ლებური ხომალდების ყოველ ქვემოჰოლანდიელ
მეზარჯეზე მოდის. უწინარეს ყოვლისა, გავაც-
ვიფრებო ჩათქმული ზეთის, აგრეთვე ტექსტურ-
რი და ლეიდენური ყველის გრანდიოზული ულუ-
ფები. სხვათა შორის, ამას იმით ვხსნი, რომ ჩა-
მოთვლილი პროდუქტები, თავიანთი ზეთიანე-
ბის გამო, მეტისმეტად სრიალა ბუნებისანი არი-
ან, და თავიანთი ამ ზეთიანე ბუნების წყალო-
ბით კიდევ უფრო ზეთიანე სხენებულ ადამიანთა

საქმიანობას; და ამას გარდა, იმითაც ვხსნი, რომ
ეს ადამიანები ნადირობენ პოლარულ, ყირადლო-
ვან ზღეებში, ზედ ესკიმოსეთის სანაპიროებთან,
სადაც მხოლოდ ნადიმებზე ადგილობრივი მკაცრ-
რი, ერთმანეთს რომ ადღეგრძელებენ, ჭიქების
ნაცვლად ქონის ნაჭრებს უჯახუნებენ ხოლმე ერ-
თმანეთს".

იქვე ულდის თემასაც დეტალურად იკვლევს
მთხრობელი და ჯიწისასაც, მარაგის უზარმაზა-
რი რაოდენობა კი აფერებინებს, რომ მეუძლე-
ბელია ამდენი სასმელით გამოზრუჭულებს, არა-
თუ ბარჯის მორტყმა, არამედ ბოჭზე დგომაც
შეძლებოდათ და იქვე აღიარებს: „და მაინც: ისი-
ნი უწინაგანდნენ და ახედვრდნენ კიდევაც. ჰო,
მართლა, არ უნდა დაგვაციუნდეს, რომ ეს ხდებო-
და შორეულ ჩრდილოეთში, სადაც ლუდი სასა-
გებლოა ჯანმრთელობისთვის; ეკვატორზე ლუ-
დი ანძებზე გასულ ჭეწის მეზარჯეებს თვლემს
მოშვერდია, ან ნავეში მყოფთ თავბრუს დაახვე-
და".

რომანში ბევრი სხვა დაკვირვებაც გვხვდება,
სადაც გასტრონომიული თემები გარეული. ბო-
ლოსკენ ერთი ეპიზოდი, როცა ქვეიკი აჟად ხდე-
ბა და ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ უკვე
გამოჯანმრთელდება, ფეხზე წამოხტება. ამ დროს
იმპალი ველურებას და ცივილიზებულ ადამი-
ანებს შორის განსხვავებაზე იწყებს საუბარს. ამ-
ბოზს, თუკი ცივილიზებულ ავადმყოფს საშუა-
ლოდ ექვსი თვე მაინც სჭირდება გამოჯანმრთე-
ლისთვის, ველურმა შეიძლება ორ დღეშიაც მოი-
კეთოს. და იქვე დასძენს: „მაღე ზემმა ქვეიკმა
თანდათან ინყო მოლონიერება, და ბოლოს, შილ-
ზე რამდენიმე დღე უქმად ჯდომის შემდეგ (ოღონდ
ეს კია: ან ხნის მანძილზე უამრავი საქმელი შთან-
თქა), იგი უფერად წამოხტა...".

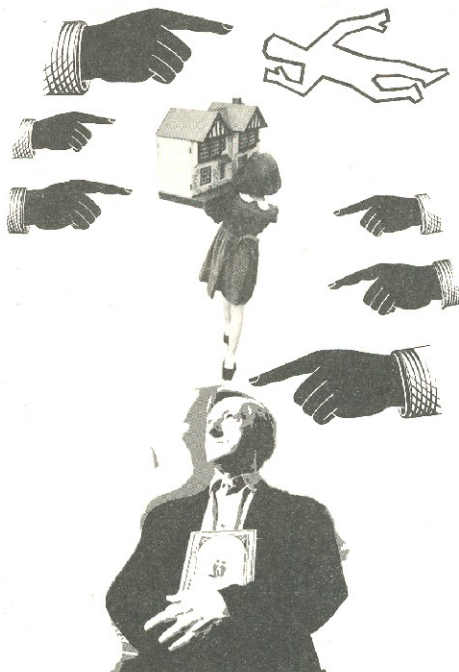
რომანში ხანგრძლივ დევნასა და ბარჯის ტყო-
ცნას ქონის დნობა ცვლის, დნობას კი უსაქმობა
ან სულაც კარგი სადღიო ან სადღილე ოცნება:
„როცა ოკეანეში ცარიელი ტროუმებით დაცურავ,
თუ სხვა ვერაფერი გამოსძალე ცხოვრებას უკე-
თესი, კარგი სადღიო მაინც უნდა გამოისძალო".
და ამ ზელიდან გამოტაცებულ სადღის ხან კაიე-
ტაში მიორთმევენ ჭეწი გამრები, ხანაც ილა ცის
ქვეშ, ტალღების ხმაურში ან ჩუმ დაგაფუნში. და
ყველა ფიქრობს იმაზე, თუ რას მიორთმევენ ამ
დროს ნაპირი, როგორც მაგალითად ექვსი წარ-
მოიდგენს ხნელების მენიში ერთ-ერთ ბოლო
თავში, ვინც ორმოცი წლის მანძილზე გამხმარი
შაშხით იკვებებოდა. მძლეუთს, სადაც ყველაზე
ღარიბსაც კი ყოველდღიური სუფრისთვის აქვს
ახალი ხილი და ახლადგამომცხვარი პური.

ხილი რომანის ფინალურ სცენაშიც გაიელ-
ვებს. გემი იღუპება, მთხრობლის გარდა ყველა
ფსკერისკენ უნდა ნავიდეს, სტაბი კი ლექსივით
ამბობს:

„ეჰ, ალუბლებო, ალუბლებო! ო, ფლასკ, თი-
თი ალუბალი მაინც გავგასინჯა სიკვდილის წინ!"

გაბა მარტუა

ორიგინალი ანაცვლებს ასლს

ინგლისი, ინგლისი;
 ჯულიან ბარნსი,
 თარგმანი - ზაზა ჭილაძე, გია ჭუმბურიძე.
 გამოცემლობა „დიოგენე“; 2015.

აბა რა იცოდა ჯულიან ბარნსმა, როცა ამ წიგნს წერდა, რომ ქართველ მკითხველში ერთი ჩვეულებრივი სცენის აღწერით დიდ ემოციებს გააღვიძებდა და წარსულში ამოგზავნიდა. არადა როგორი აუცილებელია ამ წიგნია კითხვით დროს წარსულში მოგზავრობა. მეტსაც ვეტყვი - ადამიანები, რომლებსაც წარსული არ გაგაჩნიათ ან ამოშანთული გაქვთ ის შესიერებიდან რიგი მიზეზების გამო, ნურც წაიკითხა. ბუნდოვანების ფასადანტად ერთ მცირე

ეპიზოდზე გავერდები დასაწყისშივე, დარწმუნებული ვარ იმ ადამიანებს განსაკუთრებით გეცნობათ აღნიშნული სცენა, რომლებიც 90-იან წლებში ბავშვები იყავით. თქვენი არ ვიცი და ჩენთვის პირადად რადიკალიზირებული ნისტორი ელფერი დაკრავდა გამხმარი ზეწრის სახლში შემოტანის და მისი დანაშაულის სცენას. დედა და მამა გაქცეულ ზენარს, რომელიც მყარ მატერიალურ ცხოვრებას, სახლში შემოტანდნენ და ლოგინზე დადებდნენ. ისინი ლოგინს ორი მხრიდან მიუდგებოდნენ და ზეწრის გაძლას იწყებდნენ. მაგრამ ექაბოდნენ. შემდეგ კი წყლით წამავდნენ. შერე დანაშაულს დაეცავდნენ და დასუთოვებლად გაიტანდნენ. ამ დროს მე ლოგინზე გვჯდებოდი სწრაფად და ჩემს თავს ზემოთ გაშლილი ზეწ-

რის გვეშვიდებოდნენ, რომელსაც დედა და მამა უფაჯურებოდნენ, ძალიან მყუდრო მცარნებია იყო, განსაკუთრებით იმ დროს. ახლა კი შეხედეთ ავტორი რას აღწერს:

„მერე უკვე ჩემად აგრძელებდნენ; ჯერ განზე ვაღივებდნენ (წვლივს სივრცე არ გყოფიდა, მართა!), მერე ანეიდნენ, ზედა კუთხის მოქსაზღვრებ, მარცხენა ხელს დაუშვებდნენ, ახლა მერე კიდევ მიუჭიდებდნენ, ირიბად გაქსაზღვრდნენ, მერე თავ-თავისკენ დაიქნევდნენ (უფრო მაგრად, მართა!), ერთმანეთისკენ დაიძირებოდნენ, პირს პირზე მიაღებდნენ, მოკეცავდნენ და შემდეგ ცალზე გადადიოდნენ“. ნების, რომ ზუსტად იგივე არაა რაც მე გა-მასწავლა, მაგრამ ამა ამას რა მნიშვნელობა აქვს, მთავარი ხევა რამაა - დისანქსიონირებ ავტორმა უნებლად: ისეთი მიკარგული ტერმინოლოგია იმყოფა ჩემს გონებაში, რომ ძალიან უნდა მოვინდომებინა ამა მერე ნების აღარ მომინებოდა.

ზემოთ აკი გითხარით, ის ბაღი ეროდეთ, ვისაც წარსული არ გაქვთ-თქო. ზუსტად ასეა. წარსული ქვეყანაში რატივი საქმედოა. დიდ ნებისყოფას, გმო-ფრეზი ინტელიგენცია და დეტალების ზუსტად დაკ-ფურებას მოითხოვს. მერე დასკვნების გამოტანას. მერე ფიქრი, განსჯასა და აზროვნებას. ნოკლედ, ნოკლედ ჩანდა რა თქო და არც ისე დინამური პრო-ცესია. ამ ნივთს კი ავტორი იმ ბაღსა დასკვნის, რომელსაც ამ პროცესში მოხსნილობა თან ეხი-რება და თან თითქმის მაინც უნდათ, თუ მცა კი უნარები არ მყოფიან ამისთვის. გაუმარჯეს XXI სა-უკუნის მომხმარებელ ადამიანს! ზედმართლსა და ტექნოლოგიებს, თუმცა არავითარ შემთხვევაში მა-თნებლად და მძევად.

შეიცვალა სამყარო. წარსული და მით უმეტეს პრეტენსიით როგორი იყო ზუსტად, ნამდვილად არ უკი, მომლოდ ფილმებიდან თუ შემოსილია ისიც თქვა, მაგრამ ფაქტია, რომ შეიცვალა და რისი ფაქ-ტია, რომ დღეს ადამიანის უცნაური სახეობა ბატო-ნობს დედამიწაზე. ეს ადამიანი არის ძალიან დაკ-აბული, ოფისში მოქაფილი, არაფრისმანისი საე-მით ტვირთმალაქებული და თვის ბოლოს მომლო-დნენ, როცა ხელფასი უნდა აიღოს. ხელფასიდან კი დანახვა გააკეთებს იმისთვის, რომ ის აკეთოს ნე-ლიანში ერთხელ მაინც, რაც გულით უნდა. რა უნ-და გულით? მოგზაურობა ბევრის ნახსა; უფრო სწო-რად კი - თვლის შევლება. თან დღეს, როცა სამყა-რი აუ დაბატარავდა და ერთი წერტილიდან მხო-რავი გადაადგილება დიდ პრობლემას აღარ წარმო-ადგენს, მოგზაურობაც უფრო და უფრო ხელმისაწ-ვლად გახდა, თუმცა აქ არის ერთი მჭიდრე დეტალი. ეს ერთი შეხედვით კეთილშობილური სურვილი სუ-ლაც არ არის მოტივირებული ახლის ნახვით, ახლის აღმოჩენით, დაუდღეველი ცნობისმოყუარეობით. არაფერია შემთხვევითი. ჯანდაბამდე გახა მკინა კვლევა-იძებს, მთავარი ფოტოს გადაღება და ხალ-ხათვის ჩვენება - აი, მიყურეთ, მე ცოცხალი ვარ, მე გავიდა ოფისი და ემოჯაურობ, მე მოვიპოვე თავისუფლება! აქედან გამომდინარე მოგზაური ადამ-იანის მოთხოვნებიც სხვაა, ვიდრე იმ მოგზაურისა იქნებოდა, რომელიც ნაკვის საქმედ დაუხებდა და ახლის აღმოჩენის სურვილით მომხმარებოდა.

ლი. ეს მოთხოვნები კი მართლაც სამყაროს, მუშავე გეტყვით - თანდათანობით ანადგურებს კიდევ მას. აი, შეხედეთ:

თანამედროვე მოგზაურ ადამიანს არ აქვს ბევ-რი დრო. დღეს ბევრი დრო საერთოდ არაა აქვს. ნელიანში 24 დღე გვეუფთავებს შევსება. 24 დღე გვეუფთავებს თავისუფლება. თუმცა ეს 24 დღე ცხა-დია, ცოტა და არც იმის ფუფუნება გვაქვს, რომ ოცდაათიხუთე მიყოლებით ავიდეთ. ამდენი ხანი უოფისოდ რა უნდა გავკეთოთ, სად არის ამდენი ფუ-ლი? ამიტომ ეს ზეინი 24 დღე ჩამოდის 12 დღედ და როგორც ნესი, სეზონურად, წელიწადში ორჯერ 12-დღიანი თავისუფლებას ვერუქნით ხოლმე საკუთარ თავს. ამისთვის კიდევ მოაგროვებ ადამიანთა ფულს, ასე თუ ისე. მოკლედ, ჯერ 24 დღე რა არის და ახლა კიდევ 12. ძალიან ცოტა დროა და ცხადია, მოგზაურ ადამიანს უნდა რომ ყველაფერი მოასწაროს. აი, აქ არის მისი ხარბი გონებისთვის დაგებული მოაგრო-ხაფანგი. ეს ყველაფერს მოსწრების სურვილი სა-ზოლოთა ჯამში იწაბრებს, რომ გერე ვერადგინ-სანერგს. არა, მექანიკურად მართლა შეიძლება მო-ასწაროს - 10-დღიანი ტური იტალიაში, 3 დღე რომ-ში, 3 ფლორენციაში, 2 ბოლონიაში, 2 ვენეციაში, ჩე-ლინებში, სურათები, ატაქსები ოთხი სხვადასხვა ქა-ლიანად, მშენებარია, გერადგინს იტალია. თუმცა ეს ყველაფერი არაფერია, რადგან ასეთ დროს ახლის აღმოჩენა კი არაა ინტერესებს, არამედ უკვე აღ-მოჩენილის გადაღება ათასამყროდ. აუ მთავარი ფლორენციაში მიქელანჯელოს რომელიმე ქსილი-ბაზე მიმტერება კი არ არის, მთავარია პიტეასთან სურათის გადაღება ნამიერად და მორჩა, თუ რამეა, სურათი დახედავს წლებს მერე და მერე და და-იწყებს ფიქრს და იქნებ რამე აღმოაჩინოს კიდევ. ცოტა დრო, ცოტა ფული, ბევრი ანახავი ადგილი, შემოხრება, გადარბენა, თვლის შევლება, არიქა - ეგვა თანამედროვე მოგზაური ადამიანი, რომელ-მაც შეცვალა სამყარო. შეიცვალა იმიტომ, რომ იმ-დენად ვაბეგრდა ასეთი ადამიანი, სამყარომ ნელ-ნელა დაიწყა გადაწყობა მისი მოთხოვნების შესა-ბამისად.

აი, ამ ახალ სამყაროს დასაბამითან დგანან სერ ჯეკ პიტმერი და მისი ამაღა. ინგლისი დიდია და ბე-ტერი. ეს თავიდან ნოვატორები მოინდომებენ კომ-პეტური და ახალგაზრდა ინგლისის შექმნას, რომელიც იქნება ბრენდი. ყველაფერი ერთ ხარცტვში - ჩვენი სამოქალაქო რესტორის გარდა ბევრ რამეს ესადაგება მგონი ეს სლოგანი. ყველაფერი ერთ სიე-რცეში თუ არ გავაქცა, ისე არ ვარცა - გადაადგილება გვიწევს და დროის კარგვა. დრო კი არაა დასაქარ-გი! მილიონერი სერ ჯეკი იყიდა კუნძული და იქ დაიწყებს ინგლისის შექმნას. თავს მოუყრის ყვე-ლაფერის ახლს, რის გამოც ადამიანები ბრიტანეთში მოგზაურობენ. შედეგად კი ყველაფერი, რაც ადამ-იანის ინტერესებს, ათასობით კილომეტრის მან-ძილზე კი არ არის განდგენილი, არამედ ერთ პატარა ტურისტულ კუნძულზე. ყველაფერი, აბაოლუტურ-რად ყველაფერი, მთელი ინგლისი, თავისი სამყარო-ოჯახის ჩათვლითაც, რომელსაც თუ ფულს გადა-უხდო, ბუკინგემის სასახლის ალშიუც მშენებრიად იხიზებოდნენ. სერ ჯეკის ქმნილება იმდენად სრულ-

ყოფილი, რომ ნელ-ნელა ორიგინალად ხდება ასლი. რა საზარელი წინასწარმეტყველებაა მომავლისა. იმ მომავლის, სადაც მოხუცი და ღარიბი სახელმწიფოები წინააღმდეგობას ვერ გაუწევენ ახალგაზრდა, თავებრი მლიქარდულების კაპიტალს და ეს კაპიტალი გახდება სახელმწიფო, თავისი წესებითა და გაყალბებული ისტორიით.

განა ერთხელ გავგიჟიანთ თუ ორჯერ პარიზში ნამყოფი ადამიანების სასწრაფო კვეთილი ამოძახილი დაგინიშნის შედეგების ხილვის შემდეგ? პირველი შთაბეჭდილება ყველასთვის ესაა: „რა პატარა იყო, უფრო დიდი მეგონა, უზარმაზარ როგოში ვიყავით იმის გამო, რომ ორი წამით თვალი შემველოს შორიდან და ნესიერად ვერც გამოჩინა როგორ გამოიყურებოდა სურათი“. ეს მაგალითი იმისთვის მოვიყვანე, რომ ხშირ შემთხვევებში დიდი ორიგინალები საკმაოდ ინტელექტუალურად ინევენ ჩვენში იმიტომ, რომ არ მოგვწონდება იმ ფორმით, რა ფორმითაც ჩვენ გვსურს. თუ ჩვენი მოთხოვნების გათვალისწინებით არ არის შეფუთული - დავინიჭო კი წყალს წაუღია, ვის ადარდებს! როცა ჩვენს მოთხოვნებს ორიგინალები ვერ აკმაყოფილებენ, მაშინ ჩნდება ასლები საჭიროება. ახლანდელ უნდა გვასიაშოვნოს და დავაგვიკავშიროს, ესაა მთავარი მტრები, რაც ასლებსგან გვეჩრდებ. ნუ გაგაქვირდებთ და ნუ იტყვი, რომ ეს შეუძლებელია. შეუძლებელი კი არაა, პირიქითაა - უფრო შესაძლებელია, ვიდრე ორიგინალის შემთხვევაში, იმიტომ, რომ ასლები იქნება აქ და ახლა, ჩვენი ამჟამინდელი მოთხოვნების გათვალისწინებით, ხოლო ორიგინალები იმ დროს შეიქმნა, როცა სხვადასხვა ადამიანები ბატონობდნენ ამ მიწაზე. ორიგინალებმა დროს გაუძღეს, ასლები ვერ გაუძლებენ, მაგრამ ახლა ეს ვის ადარდებს? ხელს სხვა ასლებს შეეცმნით, რა პრობლემა.

„არა მხოლოდ დასვენება!“, ეს იყო სერ ჯეკისა და მისი კომპანის მიერ წამოწყებული და განხორციელებული სრულიად უპრეცედენტო პროექტის მთავარი სლოგანი. ისინი ეუბნებოდნენ ადამიანებს, რომ ახალი ინგლისი მეტი იყო, ვიდრე უზრალოდ დასათვალისწინებელი ატრაციონი. ისინი მომზადრებულს ცხოვრების სიმულაცრას სთავაზობდნენ, არათუ მხოლოდ უსულო ასლებს. ერთ-ერთმა პერსონაჟმა ისე შეტყაოა თავის მიერ განსაზღვრულ გოლში (იველი ინგლისის მაცხოვრებლებს თამაშობდა), რომ ბოლოს იდენტობა დაკარგა კიდევ და ვერც დაიბრუნა. ორიგინალსა და ასლს შორის გაეხიზრა ტრაგიკული.

ამ პრობლემის წინაშე დიდი ტურისტული ქვეყნები ხომ დგანან და დგანან, მაგრამ თქვენ წარმოგიტყველებთ, რა სიტუაცია იქნება პატარა ტურისტულ ქვეყნებში? მაგალითად საქართველოში, სადაც ტურისტი შემოსავლის მთავარი წყაროა. გინდა მეტი ტურისტი? მაშინ კეთილ ინებე და დააკმაყოფილე მეტი ადამიანის მოთხოვნებები. ეს გზა კი ხშირად საკუთარი იდენტობის ორიგინალიდან ასლად ქცევაზე გადის. ორიგინალი ხისტია და ბევრმა შეიძლება ვერ გაიგოს. ასლი რბილია და ლამაზი. ახა ახლა თვალა გადაადგუთ ჩვენს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებს, ახალ გარემონტებულ ძეგლ ქუჩებს, სუფრას და რა ვიცი კიდევ, ყველა-

ფერს რაც გაგახსენდებათ და რასიონარისებრი ინტექტონია ტურისტებს შეხება და თვალწაღების ნაბაზე ორიგინალების ასლად ქცევის პროცესს, მთელი თავისი სამიწელი დიდებულებით.

ამ კონტესტში საინტერესოდ მოჩანს პერსონაჟების სექსუალობა და ცოტა ხნით მინდა ამაზე შევეჩერდე. მართა კოკრისი, მთავარ პერსონაჟს, ბევრი სექსუალური პარტნიორი ჰყოლია. ფრიგედული არ ეთქმის, მაგრამ რაღაცნაირად უგრძნობი ქალია, რომელსაც თითქმის ხელი ჩაუჭეკია ნამდვილი ემოციების ძიებაში. ერთგან ავტორი პირდაპირ გვუყვება, რომ მართამ იცოდა რაც სჭირდებოდა: სიბრთვე, უზრალოება, სიყვარული, სიკეთე, კარგი საზოგადოება, ბევრი სიცილი და ბედნიერება ინტელუტურ ურთიერთობაში. თითქმის პანალურად ყლდს მზარამ ეს პანალურობა ადამიანისთვის, რომელიც ერთ-ერთი შემოქმედი გახლდათ ორიგინალების ასლებად ქცევის საქმეში, ხელმოწვევდომელი იყო. თითქმის სიყვარულისა და ენების ჩანასახები გაჩნდა სხვა პერსონაჟთან - პოლთან, რომელიც ბოსის იდეალური იყო და მეტი არაფერი, ყველაზე დაბალი რგოლი ბოასი გარემოცვაში, თუმცა ეს სიყვარული ვერ განვითარდა და ჩაკედა. ლოგიკურია ყველაფერი, არაფერია გასაკვირი. გარემოში, სადაც ასლები ბატონობენ, ნამდვილ გრძნობებს და მათი ძიების პრეტენსია ამა და მეტი საქმეა? საგულისხმოა თავად ის ფაქტიც, თუ როგორ გვანდის ავტორი მართასა და პოლის სექსუალობას - პუნქტუალურად, მშრალად, კონკრეტული ფაქტების აღწერით, ჩამოარაკეცით, თითქმის რამე სამეცნიერო მოხსენების რეზიუმეს აკეთებდნენ. ასლი სექსუალობას აპრიორი გამოიცხავს. სექსუალობის ასლი მარტვი და პრმიტული პორნოგრაფიაა, ასევე მტყად ნაცნობი და განვითარებული ჩვენს დროებაში.

სამყაროში, სადაც სექსუალობის ძიება ჩანასახშიგა განხილული, ადგილი რჩება პერვერსიბს. ოღონდ - კონტროლირებულ პერვერსიბსა და ფეტიშებს. სერ ჯეკი ჩუმად დაიარება ერთ ალაგას, სადაც ჭოჭიანმა თამაშობს, პამპერსებს აცვლევენ მისიზანტელ მომძებლებს, თავისა ატუქსინებს შიგადაშიგ და სექსიც აქვს, ცხადია. ეს ყველაფერი წინასწარ დაგეგმილი და დალაგებული აქვს. არაფერ უნდა მოხდეს ამ ქვეყანაზე მისი გარეშე და გაუთვალისწინებლად! მისი ეს ინფანტილური ფეტიშიზმი მრავალსამქმელია. მოუხედავად იმისა, რომ ამხელა ფულისა და ძალაუფლების პატრონია და ავტო ახალ, ალტერნატიულ ინგლისსაც კი ჩაუყარა საფუძველი, გულის სიღრმეში ერთი ვერცაზრდილი ბავშვია, რომელიც სამყაროში ერთობა და რომლისთვისაც ინგლისი იმ თამაშს ჰგავს, რომელსაც თავად მართა თამაშობდა ბავშვობაში - პრიტანეთის ასანყობი რუკა იყო, სხვადასხვა ნაწილები, რომლებიც სხვადასხვა მიწებს განასახიერებდნენ, ერთმანეთისთვის უნდა შეეწყა. ამგვარი სათამაშო რეალური სამყარო სერ ჯეკისა და მისიანარი ავანტურისტებისთვის.

დასასრულს კი მინდა ვთქვა, რომ ეს ნიგნი ალბათ ყველა თბილისელს უნდა გვეჩინდეს ნაკითხული და სახლშიც გვედოს პერიოდულად გადასახედად.

ნა პერიოდიკა უფიციური

პერიოდიკა
ზონიფიციური

თქვენი რეკლამა

ტელ: 577 747-719

ელ-ფოსტა: info@arilimag.ge

ნ¹³/139

